D'eersuchtige wraak

Pieter van Zeerijp

editie G. Slangen, met medewerking van G. van Eemeren en H. de Smedt

bron
Pieter van Zeerijp, *D'Eersuchtige Wraak*. In: P. van Zeerijp, *D'Eersuchtige Wraak* 1647 & C.D. Wittenoom, *Thiëstes en Anticlia* 1639 (editie G. Slangen). Centrum Renaissancedrama handschriftencahier 3. Acco, Leuven/Amersfoort 1988, p. 1-72.

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/zeer001eers01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

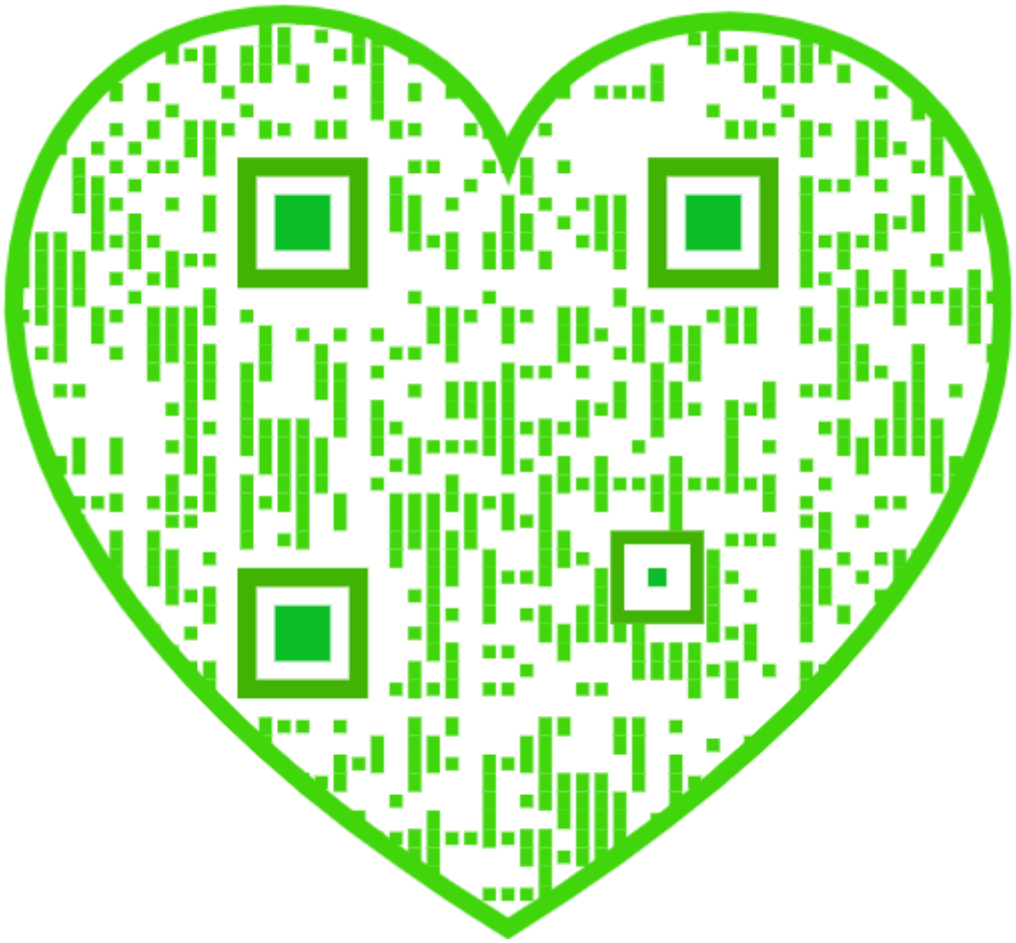

[Inleiding]

1. Uitwendige beschrijving van het manuscript.

Pieter Van Zeeryps *D'Eersuchtige Wraak* dateert volgens het titelblad uit 1647. Het is echter op 28 januari 1647, op de Amsterdamse schouwburg, in première gegaan (zie Oey-de-Vita 1983, 165 [1] en Wybrands 1873, 258 [2]). Dit betekent dat het stuk waarschijnlijk reeds in 1646 is geschreven, en dat het een nethandschrift is. Het manuscript bevindt zich in de Stadsbibliotheek van Haarlem met signatuur 187 B10. In de catalogus: *Supplementum Catalogi Bibliothecae Publicae Harlemensis* - 1852, staat op blz.7 onder het nr. 14 : 'Pieter Van Zeeryp, De eerzuchtige Wraak, treurspel, gedagteekend 1647, onder de toneelstukken in f^{o} handschrift bij Van Tongerlo vermeld. Er bestaan van denzelfden dichter 2 treurspelen in druk, Arfleura en Brusanges, Amst. 1646, en de dood van Brutus en Cassius, Amst. 1653.' (zie Meeus 1983, 201 [3] en Worp II 1970, 121 [4])

Het handschrift bevat 7 folio-katernen respectievelijk samengesteld uit 2,2,4,4,4,6 en 6 bladen. In de vijfde katern is op 15v: een folio-blad gekleefd op ongeveer de helft van de marge. Op de verso-zijde van dit blad(15^{2}v:) wordt de tekst herhaald die op 15v: ondersteboven staat en geschrapt is door een zestal dwarslijnen. In totaal tellen we 58 pagina's die een afmeting hebben van ± 320 op 195 mm. Van folio's 3 en 4 werd echter willekeurig ± 5mm afgesneden van de breedte.

Zowel vooraan als achteraan zijn er één dekblad en twee schutbladen toegevoegd. Het geheel is ingebonden in gemarmerd karton van overwegend purpere kleur. Verstevigingsstrookjes (in papier) werden aangebracht: twee op fol.3r:, 5r:, 9r: en 13r:; drie tussen 13v: en 14r:.

Liniëring werd aangebracht op het titelblad d.m.v. 'inkerving'. Op die manier staat 'd'Eersuchtige' tussen twee lijnen (afstand ±10mm) en 'wraak' eveneens tussen twee lijnen (afstand ±7mm). Alle beschreven pagina's , behalve het titelblad en de lijst van personagien, hebben een linkermarge van ±40mm die d.m.v. een verticale streep over heel de pagina in inkt is aangegeven. Er komen geen custoden voor op fol.2v:, fol.3v:, fol.15v: en 152v: en fol.24v:.

1 Oey-de Vita, E. en M. Geesink, *Academie en Schouwburg. Amsterdams toneel-repertoire 1617-1665.* Amsterdam 1983.
2 Wybrands, C.N, *Het Amsterdamsche Tooneel van 1617-1772* . Utrecht 1873.
3 Meeus, H., *Repertorium van het ernstige drama in de Nederlanden 1600-1650.*Leuven 1983.
4 Worp, J.A., *Geschiedenis van het drama en van het tooneel in Nederland*. Tweede deel. Rotterdam 1970.

Sierletters, krullen, kortom versieringen in de ruimste betekenis van het woord, hebben we in de mate van het mogelijke aangebracht in onze transcriptie. De auteur maakt gebruik van een slotornament (krul) op het einde van iedere uitkomst en ieder bedrijf. Als dit einde niet samenvalt met het einde van een bladzijde, wordt het slotornament nog gevolgd door een horizontale lijn die vanaf de linkermarge over de ganse breedte van de pagina loopt. Slotornament vermelden we tussen vetgedrukte vierkante haakjes en de horizontale lijn wordt aangebracht. (Opmerking: de vertikale lijn die fungeert als linkermarge wordt niet weergegeven). Het laatste woord van een bedrijf of een uitkomst eindigt soms nog met een 'krabbel' (fol.11r:, 15v:, 15^2v: en 22r:). Op fol.21r: vinden we de 'krabbel' onder de handtekening van Den Marquis de Cantelmo.

In het manuscript kunnen we vier kleuren inkt onderscheiden, waarschijnlijk allemaal tinten van de basiskleur. De tekst is hoofdzakelijk donkerbruin en de schrappingen, die meestal bestaan uit met lijntjes opgevulde kadertjes, zijn zwart. Andere schrappingen en verbeteringen gebeuren met zwart, met donkerbruin, met zwart en donkerbruin of met goudkleurige inkt. Op de opgekleefde strookjes papier vinden we meestal lichtgrijs.

We hebben drie verschillende watermerken teruggevonden:

- Op de eerste twee schutbladen, de naam VILLEDARY (±15/20-120). In Churchill [5] (1967, 13) staat Jean Villedary vermeld onder 'Dutch paper-makers' met de datum 1758 en de papiermolen te Hattem. Hij staat eveneens vermeld onder 'French paper-makers who worked for the Dutch market' (blz.19) met de data 1758-1812 en de molen in Gelderland, Hattem. Op blz. 21 vinden we: 'The name or initials of Jean Villedary as watermarks cover a period of 150 years. The first French paper-maker of this name made paper for four Dutch factors, viz. Abram Janssen (1635-1710), François van Tongeren (1666-1710), Pierre van Tongeren (1721) and Gilis van Hoven (1634)'.
- Op fol.2, 3, 6, 8, 11, 14, 15^2, 16, 17, 19, 21, 23, 24, 25 en het laatste schutblad, een narrekop (±115 hoog). Op de onderstreepte folio's staat hij recht, op de anderen ondersteboven. De kraag van de kap heeft vijf punten en aan elke punt hangt een belletje. Onder het derde belletje staat het cijfer 4, daaronder een D met een dubbele vertikale streep of de initialen ID die zouden kunnen verwijzen naar een soort papier dat 7 gulden per riem kostte en op de markt was vanaf 1636 (Churchill 1967, blz. 11-12)

5 Churchill, W.A., *Watermarks in paper in Holland, England, France, etc., in the XVII and XVIII centuries and their interconnection.* Amsterdam, 1967 (Third impression).

- Het watermerk dat we op het voorste dekblad aantreffen, lijkt op een Straatsburgse lelie omdat het lijkt alsof er boven het schild twee hoorntjes staan. (vgl. Churchill 1967, blz. CCXCVII-CCCXIX)

2. Wijze van uitgeven.

Wanneer in het manuscript variante lettertypes voorkomen, met name voor regieaanwijzingen, de aanduidingen van bedrijven en uitkomsten en eventueel voor eigennamen in de tekst, gebruiken wij eveneens een ander lettertype.

In de transcriptie loopt de tekst gewoon door. Links bovenaan elke nieuwe pagina van het manuscript, hebben we zelf de foliëring aangebracht. De verzen worden genummerd. In dit verband stuiten we echter op problemen, bijvoorbeeld bij de brief op fol.21r: die zes regels bevat in proza. Vers 1218a wordt gevolgd door de brief en pas daarna komt 1218b. We hebben echter gewoon doorgenummerd, d.w.z. 1218a wordt 1218 en 1218b wordt 1225. Op fol.15v: tellen we eveneens gewoon verder, hoewel deze pagina volledig geschrapt is. Fol.15^2v: krijgt dan dezelfde versnummering, maar met exponent 2. Op fol.28r: kleeft een stukje papier dat slechts vastzit op de oorspronkelijke versregels 1660 en 1661, en 10 regels bevat. Het eerste vers rijmt op vers 1659 en wordt dus 1660. Het laatste vers wordt 1669 en rijmt op het eerste nog leesbare vers onder het papier (oorspronkelijk 1662), dat dus het nummer 1670 krijgt. Aangezien dit stukje papier het enige is in het handschrift dat niet volledig is vastgemaakt, is het waarschijnlijk wel de bedoeling geweest om de zes oorspronkelijke versregels te behouden.

3. Problemen i.v.m. het geschrift.

Het onderscheid hoofdletter-kleine letter is niet altijd duidelijk, vooral bij m, n, w en z. Twijfel wordt aangeduid d.m.v. *A/a* in ons systeem van diacritische tekens. Problemen zijn er ook vaak m.b.t. de interpunctie, het onderscheid tussen letters met bijna dezelfde grafische voorstelling (vooral s, f, t) en het (wel of niet) aaneenschrijven van woorden.

Over de correcties valt heel wat meer te zeggen. Verbeteringen worden namelijk op vier verschillende manieren aangebracht :

- Een woord tussenvoegen gebeurt d.m.v. aanhalingstekens, één vóór het woord op de regel waar het tussengevoegde moet komen en één na het woord boven de regel, dat moet tussengevoegd worden. Slechts op fol.15^2v: staat op regel 862^2 een ‘n’ boven ‘geesints’ zonder aanhalingstekens. De tussen te voegen letter is echter in ‘goudkleurige’ inkt geschreven, wat zou kunnen

wijzen op een correctie van een tweede persoon (cf. infra). Wij transcriberen als volgt: ↑<a>↑, niet voorafgegaan door een letter of een woord tussen vierkante haakjes.

- Een of meerdere regels worden verbeterd d.m.v. strookjes papier, die de oorspronkelijke verzen bedekken en altijd volledig zijn vastgekleefd, behalve op fol. 28v: (reeds besproken bij de versnummering onder 2.) De inkt op de strookjes is meestal 'lichtgrijs' terwijl de rest van de tekst donkerbruin is. De correcties op de strookjes hebben echter ook een donkerbruine kleur in v.161-162 en v.1660-1669. Het lijkt erop alsof het strookje met v.401-405 eerst met donkerbruin beschreven is en daarna met 'lichtgrijs'. In onze transcriptie wordt deze manier van verbeteren aangegeven door het teken : [-.aaa.]; geïmpungeerd na schrapping.
- Een derde manier van corrigeren is het 'afbleken' van één of meerdere letters. Zo zijn in volgende verzen telkens letter(s) en/of vlekken verwijderd :

v.127 :	vóór 'toestaat' waarschijnlijk een 's'
v.229 :	onder de 'm' van 'maar' (aangeduid als [*.*+]<m>)
v.359 :	vóór 'ik'
v.453 :	na de schrapping op de regel
v.501 :	tussen 'Cam' en 'Don J' in de linkermarge
v.558 :	na de schrapping op de regel
v.565 :	onder 'App' van 'Appol', een drietal letters
v.573 :	tussen 'mij' en 'niet'
v.659 :	na 'mijn', waarschijnlijk een 'e' (aangeduid als mijn [-*e*])
v.757 :	tussen 'sijnse' en het boven de regel geschreven 'al'
v.844 :	onder 'dorst'
v.865 :	tussen 'sijt' en 'bevreest'
v.871 :	onder de 'n' van 'en' een 'ij' (aangeduid als e[ij+]<n>)
v.981 :	onder 'en ben soo'
v.1190 :	onder 'ic' van 'leedich', waarschijnlijk twee letters
v.1389 :	na 'wil', waarschijnlijk een 't' (aangeduid als wil[-*t*])

v.1579 :	onder ‘on’ van ‘verboon’, waarschijnlijk meer dan twee letters
v.1716 :	onder ‘Rijc’ in de linkermargev

- Alle andere correcties gebeuren d.m.v. schrapping met de pen. Hier en daar blijkt ook dat er iemand anders dan de auteur aan het werk is geweest, die duidelijk minder ordelijk te werk is gegaan. De schrappingen, meestal d.m.v. één lijn, werden aangebracht met de losse hand t.o.v. de netjes afgelijnde kadertjes van de auteur. Het geschrift is veel onregelmatiger. We kunnen bijvoorbeeld opmerken dat het ‘stokje’ van de letter ‘d’ bij de auteur steeds naar boven is gericht, terwijl dit in het tweede geschrift eerder horizontaal eindigt. Bij de auteur eindigt de letter ‘h’ op de regel; bij de andere meestal op een krul onder de regel. Tot aan versregel 820 zijn schrappingen en verbeteringen van de tweede persoon aangebracht in zwarte of donkerbruine inkt en eigenlijk niet erg opvallend. Daarna is het verschil veel beter te zien omdat goudkleurige inkt wordt gebruikt. Vanaf fol.18v: wordt het onderscheid weer moeilijker omdat zowel de auteur als de tweede persoon blijkbaar gebruik hebben gemaakt van goudkleurige en donkerbruine inkt.

Op de lijst die volgt wordt aangegeven waar we het andere geschrift hebben opgemerkt en d.m.v. de diacritische tekens wordt verduidelijkt of het over schrapping of correctie gaat. Vraagtekens wijzen erop dat het onderscheid tussen beide handschriften zeer onduidelijk is, maar dat een manier van schrappen of een kleur van inkt ons toch attent heeft gemaakt op het feit dat er twee personen aan het werk zijn geweest.

v.14	? [-mijn plicht] en [-geensints]
v.115	[-droeve] ↑<schreijende>↑
v.116 :	[-want ik] ↑<ik ben>↑ en [-ben] ↑<om>↑
v.123 :	÷lieve ↑<waarde>↑; ÷alleen ‘waarde’
v.136 :	[-als schul *± ....*] ↑<*schulplictich>↑
v.215 :	[-en] ↑<die>↑
v.266 :	[-Jalosij] ↑<*minnesucht*>↑
v.336 :	? [-hier] ↑<daar>↑
v.346 :	? [-mij schielijk storte] ↑<sloeg mij dus schielijk>↑
v.453 :	[-*± .....*] ↑<achterdocht>↑

v.490 : [-helasij!] ↑<*erch/ach* droef*heijt*>↑

v.610 : [-Jalosij] ↑<minnenij>↑

v.618 : [-sotternije strijt met mijn doorluchtich] ↑<overdwase min strijt met mijn heerlijk>↑

v.753 : [-soo d'eer perijkel loopt, vergeef' et mij] ↑<vergeeff het [-mij soo *d*'] ↓<indien u>↓ Eer gevaar lijt>↑

v.807 : [-Jalosij] ↑<minnesucht>↑

v.820 : [-Jalosij sal] ↑<minnesucht sal>↑

Vanaf hier werd goudkleurige inkt gebruikt!

v.827 : [-O schoon Diaan] ↑<Diaan door die*n* dat>↑ [-[-*± .....*]] ↑<[-door dien] alle>↑; de dubbele vierkante haakjes wijzen erop dat de tweede persoon nog eens geschrapt heeft in goudkleurige inkt wat door de auteur reeds geschrapt was d.m.v. een zwart opgevuld kadertje

v.828 : [-als] ↑<tot>↑

v.836[2] : [-haar] ↑<de>↑

v.852[2] : [-dat jk mijn wanhoop, sal voorkomen, en] ↑<om des te meerder, zoo mijn wanhoop weer>↑ <t>ontvlieden; bij tonvlieden is alleen de ‘t’ in goudkleurige inkt op de regel tussengevoegd

v.862[2] : gee↑<n>↑sins; alleen ‘n’ is in goudkleurige inkt boven de regel toegevoegd

fol.16r: de linkermarge is lichtbruin tot goudkleurig

v.877 : Meendoos<*e/a*>; alleen ‘e of a’ is in goudkleurige inkt tussengevoegd

v.900 : [-deur toe] ↑<toegank>↑

v.920 : [-en gehoorsaamheijt] ↑<met groot gesach>↑

v.931 : [-oneer] ↑<schantvlek>↑

v.959 : ↑<[-hoop] *sleep*]>↑

v.960 : [-in d'hant] ↑<gereet>↑

v.966 :	de<n> [-lauwer kroon waar meed men mij] ↑<eeren kroon die 't swevend hair>↑; alleen ‘n’ bij ‘den’ is in goudkleurige inkt tussengevoegd
v.967 :	[-dat mij toen] ↑<dus was ik>↑ overrompeld<t>; alleen ‘t’ aan ‘overrompledt is toegevoegd in goudkleurige inkt
v.970 :	onheijl<s>; alleen ‘s’ is toegevoegd in goudkleurige inkt
v.987 :	↑<u>↑ mij<n> [-aan u] ↑<stam>↑
v.1000 :	↑<[-kaarsen]>↑ ↓<fakkels>↓
v.1002 :	[-heel] ↑<al>↑
v.1012 :	[-'t Gordijn is voor] ↑<een nevel dekt>↑
v.1017 :	[-en maakt * .....*] ↑<maakt u [-*mij*] aan mij>↑
v.1023 :	[-hier voorbij] ↑<dit langs>↑
v.1027 :	↑<[-dien schellemse Don Jan.]>↑ ↓<den we*r*ker van mijn ramp.>↓
v.1044 :	? ↑<taal>↑; verbetering in goudkleurige inkt maar het geschrift is eerder van de auteur
v.1045 :	? na ‘en laat’, staat er een komma in zwarte inkt, gevolgd door enkele krabbels in goudkleurige inkt
v.1053 :	[-beter hem verklaart] ↑<best de gront verhaalt>↑ en ? [-Camil] ↑<mevrou>↑; ‘mevrou’ is in goudkleurige inkt toegevoegd, maar eerder in het geschrift van de auteur
v.1054 :	[-sal trouwen *± .....* swijg ik veel liever stil,] ↑<Camilla trouwen [-den marquis] ist best dat ik dit hou>↑
v.1055 :	[-eer ik hem meer misnoeg;] ↑<bedekt, hij is misnoecht;>↑
v.1092 :	? ↑<in het minnen>↑; verbeterd in goudkleurige inkt, maar eerder het geschrift van de auteur

v.1247 :	? ↑<nu>↑; in goudkleurige inkt toegevoegd, maar weer eerder door de auteur
v.1274 :	? ↑<bij>↑; idem vers 1247
v.1276 :	? ↑<mijne>↑ en ↑<hem>↑ ; idem

v.1277: ? ↑<doen sterven>↑; idem

v.1289 : ↑<ik vin mij heel beswaart>↑

v.1290 : ↑<de nacht sal ons verstrekken>↑

v.1291 : ↑<een trouwe hulper, [-*± ..*] ↑<om>↑ on[*.*+]se aanslag [-sal] ↑<te>↑ bedekken;>↑

v.1292 : ↑<mij dunkt, ik sie alree>↑ en [-Al] ↑<heel>↑

v.1300 : [-te weijnich u] ↑<u alte schaars>↑

v.1301 : [-de brand'ge pijn (die lust, en rust, verslint)] ↑<het brandend vuur des hertogs hoe Ontsint>↑

v.1302 : [-die kom u heb geleen] ↑<het ook mijn sinnen dreeff>↑

v.1306 : ↑<moet>↑

v.1314 : ↑<en↑ en [-al]

v.1321 : ? [-mevrou] ↑<daar is>↑ en [-Arnestes komt] ↑<u Bruijdegom>↑

v.1336 : [-als] en haar<e>

v.1338 : ? [-ge] ↑<ver>↑sweegen; zou ook ven de auteur kunnen zijn

v.1343 : ? ↑<wanneer t haar>↑; idem

v.1346 : ? ↑<lichtvaardichste>↑; idem

v.1360 : ? na ‘mijn heer’ staat een goudkleurige komma met een zwart punt erboven; ‘hoe dat, waardoor?’ is in goudkleurige inkt geschreven maar waarschijnlijk door de auteur

v.1361 : ? ‘her’ in de linkermarge is in goudkleurige inkt geschreven net zoals de aanhalingstekens in het vers. Hier vragen we ons weer af wie de correctie heeft aangebracht.

v.1366 : ? ↑<'t schijnt of mijn bruijdegom>↑; goudkleurig maar het geschrift van de auteur

v.1371 : goudkleurige aanhalingstekens

v.1386 : ↑<duldeloose smert.>↑; idem vers 1366

v.1418 : ↑<toe>↑

v.1426 :	↑<het welk u niets>↑
v.1438 :	↑<dit werk>↑
v.1464 :	? ↑<kracht>↑; in donkerbruine inkt verbeterd maar lijkt niet het geschrift van de auteur
v.1498 :	? [-perijklen]↑<onlukken>↑; idem
v.1499 :	? ↑<nochtaans mij>↑; idem
v.1514 :	? ↑<sterk>↑; in goudkleurige inkt verbeterd maar weer eerder het geschrift van de auteur
v.1530 :	? ↑<altijt>↑; in goudkleurige inkt verbeterd, de vraag is door wie?
v.1558 :	? <van wie is>; idem
v.1586 :	'doorgriefd' wordt gevolgd door een donkerbruine komma met daarboven een zwart punt
v.1598 :	? ↑<d'aardbodem>↑; idem vers 1530
v.1603 :	? ↑<sotlijk>↑; in goudkleurige inkt, waarschijnlijk aangebracht door de auteur
v.1633 :	? ↑<sou>↑; idem
v.1643 :	? ↑<ging>↑; idem
v.1651 :	? ↑<weet dien>↑; alleen 'dien in goudkleurige inkt
v.1692 :	? [-lang] ↑<in>↑; goudkleurig en waarschijnlijk niet van de auteur

Er kan nog worden opgemerkt dat kruisjes, waarschijnlijk in potlood, werden aangebracht in de linkermarge en dat iemand een poging heeft gedaan om ze weg te vegen : fol.10r: = ± v.461; fol.11v: = ± v.555; fol.15r: = ± v.826 en fol.21v: = ± v.1255. Op fol.14r: staan er twee kruisjes in donkere inkt aan de rechterzijde van het blad ter hoogte van de verzen 752 en 754. Al deze aanwijzingen staan telkens voor of na een vers waarin gecorrigeerd is.

4. Besluit

Van Zeerijps *D'Eersuchtige Wraak* is een vrij verzorgd en duidelijk leesbaar handschrift. De meeste correcties werden ordelijk en consequent aangebracht. Het is zeer waarschijnlijk dat een ander de tekst volledig heeft gelezen en

verbeterd. Het tweede geschrift is veel minder verzorgd, de correcties zijn slordiger en op een andere manier aangebracht en vanaf vers 820 wordt een andere kleur (goudkleurige) inkt gebruikt. De auteur zelf heeft meestal ook een andere kleur (zwart) inkt gebruikt om zijn tekst (die donkerbruin is) te verbeteren. We kunnen dus veronderstellen dat hij hier en daar wat correcties heeft aangebracht in dezelfde kleur als de tekst, en nadien alles heeft overlopen en grondig heeft verbeterd. De tweede persoon zou pas dan de tekst te zien hebben gekregen aangezien hij sommige correcties van de auteur opnieuw heeft verbeterd.

ingevoegd

I Toevoegingen

1. <a>	op de regel tussengevoegd
2. ↑<a>↑	boven regel tussengevoegd
3. ↓<a>↓	beneden regel tussengevoegd
4. <*...*>	toegevoegd maar onleesbaar
5. *<a>*	a mogelijk op de regel tussengevoegd
6. ←< >	toegevoegd in de linkermarge
7. < >→	toegevoegd in de rechtermarge

II Weglatingen

1. [-a]	geschrapt
2. [-*...*]	geschrapt en onleesbaar
3. [-a]<b>	a geschrapt en b op de regel
4. [-a]'<b>'	a geschrapt en b boven de regel tussengevoegd
5. « »	geëxpungeerd
6. «- »	geïmpungeerd na schrapping

III Vervanging

1. [a+]<b>	b over a heen geschreven

IV Onzekere lezingen

1. *a*	a is onzeker
2. a*b*	b achter a is onzeker
3. *...(?)*	onzeker of er iets geschreven staat
4. *ende*	het hele woord is onzeker
5. A/a	onzeker majuskel of minuskel
6. a/b	onzeker a of b
7. ab\cd	onzeker aaneengeschreven

V Andere tekens

1. en*de*...	abbreviaturen (de oplossingen worden gecursiveerd)

2. *±...*	onleesbaar(zo mogelijk één punt per letter; bij twijfel ± toevoegen)
3. | |	open plaats
4. * a <b> *	open variant b boven a

+*Pieter Van Zeerijps*
D'eersuchtige wraak.
1647.

+(fol. 1r:)

++Personagien.

+(fol. 1v: en 2r: blank)
+(fol. 2v:)

Lionide, staatJuffer van Camilla.
Camilla, suster van Leona[*.*+]<r>dus,
Celia. nicht van den hertoch.
Don Carel, bij genaamt Don Jan.
Mendosa, dienaar van Don Carel.
Leonardus. hertoch van florensien.
teodoor, edelman van den hertoch.
Arnestus, den Marquis de Cantelmo.
Clarin edelman van arnestes,
octavio, edelman van Arnestus.
Rijcardo [- dienaar van den hertoch.] ↑<edelman van thoff.>↑ |
Astolfo [- dienaar van den hertoch.] ↑<edelman van thoff.>↑ |
lijfwachten van den hertoch, stom.
Pagies van den hertoch stom.

het tonneel is in, en om florensen.

het spel begint in den dach, en eijndicht in de derde nacht.

+'t eerste Bedrijf,

+(fol. 3r:)

eerste uijtkomst,

Lionide, Camilla.

Mevrou, 'kwens dat de toorts van hijmen, deesen dach
bestraale uw houw'lijkx-bant.

Cam
Ach Lionide! Ach! ach!
gij weet niet wat gij wenst, men [-*± .....*] ↑<soekt mij te>↑ bederven, |
mijn leven word gerooft, [-*.*] ↑<stil>↑ swijgend' moet ick sterven; |
helaes! Don Jan.

Lion
hoe sugtge dus Mevrou?

Cam
met reen,
om dat de keur niet vrij bij Maagden wert geleén,

en soo ik keuren mocht ik wen<s>chte [-*noijt*] ↑<niet>↑ te trouwen. |

Lion
waerom <?> is d' eghtenstaet dan oijt bij Aerdsche vrouwen
onaengenaem geweest?

Cam
Ja Lionide, want
waer is er grooter smert voor mij, (die heevigh brand'
in liefde, tot die geen die ik heb uijt verkooren
in 't diepste van mijn hart) om tegen dank te hooren
lukwenschink met sulk een, die mijne *Z/z*iel versmaat.

Lion
Mevrou verschoon mij, soo [-mijn plicht niet *± .....*] ↑<*schultplichting* niet [-geensints]
toe>↑ laat |
van u te vorderen wien d'oirsaak is, u smerte
gevoel ik neffens u, ze treffen mij aen therte;
dus meltme wien hij is.

Cam
'k wil u mijn hertens gront
uijtstorten, 'tis Don Jan, door wien ik ben gewont.

Lion
ik heb u min gemerkt, en speur het eijgen weesen;
door shertochs vrintschap is die eerst in top geresen.

Cam
'tis waer, uijt [-*± .....*] ↑<[*...*+] <sijne>>↑ liefd mijn eerste liefde sproot, |
en uijt hun'*,* waare proef van vrintschap, rees mijn dood;
ik ben de doel geweest daer sijn vergooden stralen
op schitterden, dan d' eer wil lust en tong bepalen.

Lion
'tkan sijn Mevrou, dat gij [-*± ...*] ↑<*wen*>↑ gij u bruijgom siet,
Don Jan vergeten sult, en slijten u verdriet.

Cam
O neen! dat is te laat, hij is mijn vreugde en leven,
die mij doet sterven, en kan duijsent levens geven:
ik blaaker in [-*± .....*] ↑<sijn min>↑*[-,]* maer Ach! de teed're schaamt, |
(schoon of ik treur) en lijd geen melding, noch't betaamt
[+]geen hooghgebooren Maagt haer eer met sulx te vlekken;
ik sal hem Minnen, maer te geen-/-er tijt ontdekken. [+](fol. 3v:)

Celia uijt.

Lion
Mevrou, daer is u nicht.

Celi
sal ik dan Nimmermeer
O! woelende gedagt, O straf gevolg van eer,
voor koomen mijn verdriet? sal hij dien ik beminne

dan Nimmer sijn bewust de neijging van mijn sinnen?
Al werd ik schoon bemint van d'hertoch Leonard',
sijn Min van mij met smaat en straf vergolden wert:

vervoerde sinlijkheijt, doet reed'loos ons verlaten
den geenen die ons soekt, en Minnen die ons haten.
daer is mijn nigt Camil: vlie van mij trage vrees,
op dat ik mijn verdriet door 'tmelden Wat genees;
'k heb lang genoeg mijn smart met swijgen in gaen kroppen,
jk wil mijn 's hertens togt in geen'er wijse stoppen.

Cam
wel nigte dus Alleen?

Celi
helaas.

Cam
hoe deert u jet?
gij sijt gans spraakeloos, wat is er toch geschiet?

Celi
ik heb van deesen dagh mijn vrijicheijt verlooren.

Cam
hoe sijtge dus onstelt? jk bid u laet mij hooren.

Celi
wel luijstert dan; jk heb een quelling [-*± die ik .....*] ↑<boven maat,>↑ |
[-*± ...*] ↑<die>↑ mij Allene verbrant, en [-*± g.....ijn*] ↑<na het>↑ herte [-*± .....*] ↑<gaat ?>↑ |
ik heb een soeten Angst, [-*± .....*]
↑<die mij, [-*± .....*]sou d'heelhulp wesen>↑ |
[-*± ...*] '<maar>'moort; 'kheb een fenijn twelk schijnt mijn doot, en dese |
mijn leven is; jk heb een quaet, dat mij niet en
↑<[-*±.*]>↑ [m]isdoet, in 't kort, ik min, nu weet gij hoe ik ben.

Cam
maer, waarmen d'eene liefd met d'ander siet beloonen,
daar treft-/-men hooger lof, Ja ↑<'k>↑ wil het u betoonen;
[-*k weet*] ↑<[*.*+]<'k> weet dat >↑ mijn broeder u, meer als sijn selfs bemint, |
loon dan met weeder min, hem, die u soo besint.

Celi
ik Min hem, mits ons bloet is van een stamm' gesproten,
maer voor beminde niet.

Cam
ontsluijt mij dan de slooten
van u geheijm, wien is't'die gij bemint?

Celi
Natuur
geef mij geen schult; Don Jan, hoe blaak ik in u vuur.

Cam
kon ik wel swaarder slag verwachten, om mijn sinnen
te missen onversiens? wat sal ik nu beginnen?
vergeef 'et mij, O Goon! want soo de Jalosij
mij hert te seer doorgriefd'*,* of perst, geloof 'et vrij

[+]dat jk den heemel sal vervullen met mijn klachten,
een eerelijke maagd, kan Minnen met gedachten, [+](fol. 4r:)
en bijten op haar tong, maar met een Minne-/-nijd
te swijgen, tvalt te swaar. jk veyns mij na den tijt.

in welk een stant, bestaat u liefd, (gij moet niet vreesen)
heeft hij geen blijk van liefd aen u in 'tminst beweesen?

Celi
helaas! tot noch toe niet, dan Nicht, ik wenschte, dat
ik u tot voorspraak jn mijn brandend' lijden had,
uw Goddelijk verstant wert overal gepresen,
en boogt jtaliën door, eij! wiltme hulpsaam weesen.

Cam
wist gij hoe dat ik ben gij bloosde wel van schaemt.
maer luijster naar het geen dat mijn gevoelen raamt;
gij haat als reedeloos mijn broeder, sonder oorsaak,
en vordert mij, dat jk u strekken sal een voorspraak
in u versotte liefd, maar ik en twijfel niet,
of u is van Don Jan al een'ge gunst geschiet.

Celi
indien ik sulx aen hem bespeurt had, wilt geloven
dat ik in blijschap gink [-*± .....*] ↑<al andere>↑ te booven; |
dan [*± .....hij.....*] ↑<doen hij in den hof mij tegen quam begon>↑ |
[-*1 regel*] ↑<hij dus mevrou, ten is niet vreemt, dat dese bron>↑
[-*1 regel*] ↑<steets overvloeyt, om van u schoonheijt te getuijgen;>↑ |
←<of> dat [-*±1 regel*] ↑<dees[-*.*] bloemen, als een wonder voor u buijgen;>↑ |
←<of> dat [-*±...*] God Phebus met sijn stralen [-naar] ↑<voor>↑ u daalt; |
←<of> dat deese beemden met een geurge dauw vermaalt,
u kennen voor Diaan; ↑<of>↑ dat [-self] de swoele waasem
[-*± ...*] ↑<van>↑ Zephier[-*.*] langs 'tgeboomt komt snakken naar u Aasem; |
[-*± ..*] ↑<of>↑ dat het pluijmgediert, Wiens Aengename sang
ons oir en herte streelt, u volgen op de gang;
[-*± .....*] ↑<door die*n*>↑ gij dees fonteijn, de bloemen, Zon en velden, |
Ja Wint en vogelen, die gij noijt strikken stelden,
seer Aardich bint.

Cam
is dit geen liefdens blijk?

Celi
O neen!
Al sijn de reeden soet, se werden in tgemeen
met koel[-*te*] ↑<heijt>↑uijtgedrukt, want die, die regt beminnen
gewiss'lijk branden.

Cam
Goon! het gaat mij Aan de sinnen.
hoor Celia, mijn pligt vereijst maar u te raán,
terwijl dat u de lust van 't reeden spoor doet gaan:
verdoolde sin, gij schopt u lukstar met de voeten,
die tot de kim gepropt u dankbaar komt ontmoeten;

wat luk besitt gij toch soo u Don Jan bemint,
+

+(fol. 4v:)

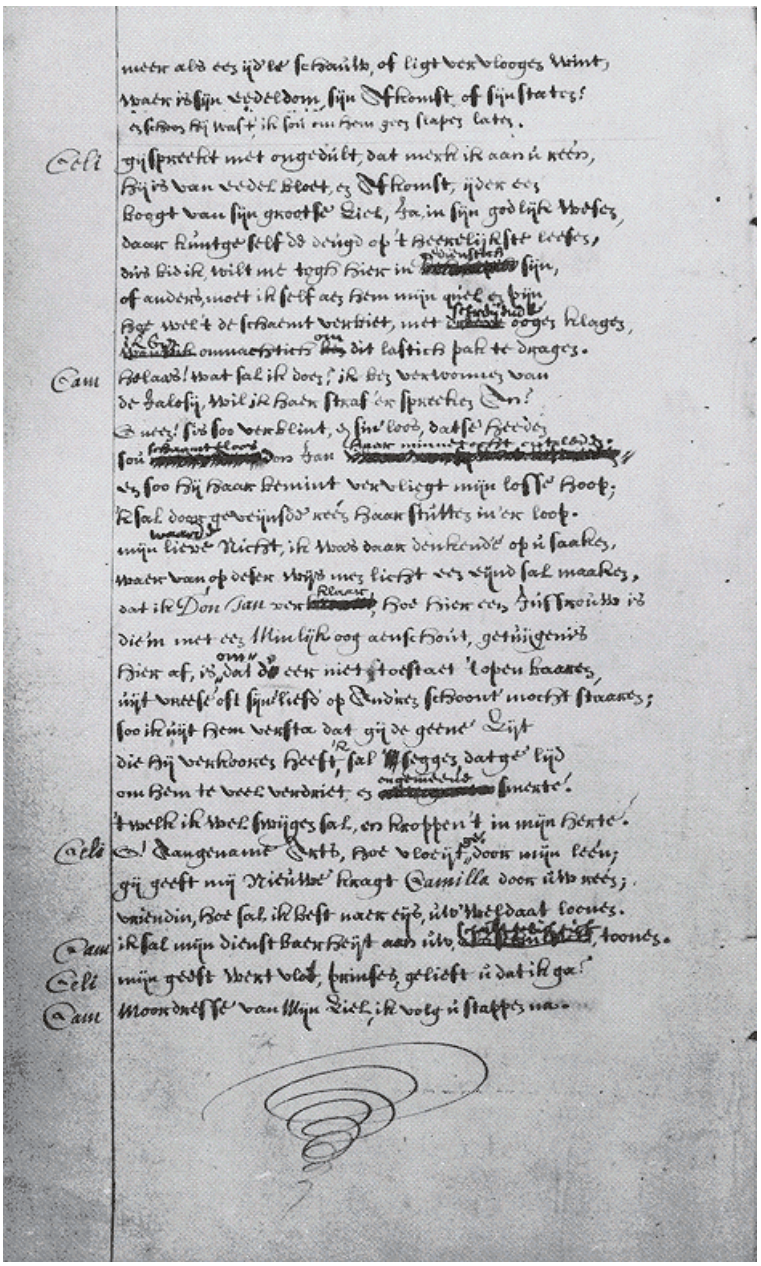

van Zeerijp fol. 4v

meer als een ijd'le schauw, of ligt vervloogen wint,
waer is sijn eedeldom, sijn Afkomst of sijn staten?
[-.en schoon hij was t', ik sou om hem geen slapen laten..]

Celi
gij spreekt met ongedult, dat merk ik aan u reén,
hij is van eedel bloet, en Afkomst, ijder een
boogt van sijn grootse Ziel, Ja, in sijn godlijk wesen,
daar kuntge self de deugd op 't heerelijkste leesen,
dus bid ik, wilt me togh hier in [-*± .....*] ↑<gedienstich>↑ sijn,
of anders, moet ik self aen hem mijn quel en pijn,
hoe wel 't de schaemt verbiet, met [-droeve] '<schreijende>' oogen klagen, |

[-want ik] ↑<ik ben>↑ onmachtich [-ben] ↑<om>↑ dit lastich pak te dragen. |

Cam
helaas! wat sal ik doen? ik ben verwonnen van
de Jalosij, wil jk haer straf'er spreeken An?
O neen! s'is soo verblint, en sin'loos, datse heeden
sou [-*± .....*] '<schaamteloos>' don Jan
[-*± .....sij.....bes.....*] ↑<haar minnetocht ontleden>↑ |
en soo hij haar bemint vervliegt mijn losse hoop;
'ksal door geveijnsde reén haar stutten in 'er loop.
mijn ÷lieve ↑<waarde>↑÷ Nicht, ik was daar denkende op u saaken,
waer van op deser wijs men licht een eijnd sal maaken,
dat ik Don Jan ver[-*± .....*] ↑<klaar>↑, hoe hier een Juffrouw is
die'm met een Minlijk oog aenschout, getuijgenis
hier af, is '<om>' dat d'[-*.*] eer niet toestaet 'topenbaaren,
uijt vreese oft sijne liefd' op And'ren schoont' mocht staaren;
soo ik uijt hem versta dat gij de geene Zijt
die hij verkooren heeft, ↑<'k>↑ sal [-'k] seggen datge lijd
om hem te veel verdriet, en [-*± .....*] ↑<ongemeene>↑ smerte.
'twelk ik wel swijgen sal, en kroppen 't in mijn herte.

Celi
O! Aangename *Arts*, hoe vloeijt '<ge>' door mijn leén;
gij geeft mij Nieuwe kragt Camilla door uw reén;
vriendin, hoe sal ik best naer eijs, uw' weldaat loonen.

Cam
ik sal mijn dienstbaerheijt aan uw, [-als schul*dich*] ↑<schultplichtich>↑ toonen. |

Celi
mijn geest wert vlot, prinses gelieft u dat ik ga?

Cam
Moordresse van Mijn Ziel, ik volg u stappen na.

[slotornament]

+tweede uijtkomst.

+(fol. 5r:)

Don Jan, Mendosa.

op lughte Zinnen, 'tsa hoogdra[-gende]'<vende>' gedachten,
eij ga,<!> loop, vlieg te post, en breng mijn Minne klachte
aan mijn Camilla, ga, ontdekt'er mijne Min,
en seg dat ik aan haar op offer hert en sin,
[-.seg, dat ik eeuwich wens haar slaaf te moogen weesen
diens lief gewonde Ziel Zij quetsend kan genesen..]
maar hout verdwaalde sin, vertoev, en blijf[-*.*] bij mij
op dat ge kippen moogt in dese borst, die gij
sult soeken, want mijn hert verstrekt 'er tot een wooning
daar wertse duijsentmaal omhelst tot een belooning;
÷soo dat ik ben de schauw ↑<want ik de schaduw ben>↑÷van haar uijtneemend' ligt. |

Men
spaart gij de waarheijt niet? of hebjet toch verdigt?
mijns oordeels moetse daar al vrij bekrompen wonen;
gewis Je re*v*ekalt, of ik ben in de boonen.

Don J
wat luk besit ik, ha! Mendosa, nu dat ik
mijn Ziel aen dees Goodin heb [-*wech gegeven*] ↑<op geoffert>↑. schrik |
en vreese mij benaut; wat mach ik ijdel stoffen,
[-my] ↑<mijn>↑ luk, vervliegt daar heen, mijn onluk, doet mij ploffen |
gelijk een donderstorm het teer' en tenger riet:
wech ijd'le hoop; soo [-*dra*] ↑<haast>↑ en komt Arnestes niet,
of mijn Camilla, sal haar woonplaats hier verlaten,
en lieve, die 'k met regt voor eeuwich heb te haaten:
[-.wel aan dan, trotse Ziel, nu gij haar derven moet,
soo derft ↑<dan>↑ ten minsten ook u leven, lijf en bloet;.]
'tis beeter eens voor al te sterven, dan te dragen
onlijdelijke pijn en sterven alle dagen.
kom doet mij deese dienst Mendosa, [-*.*] ↑<'t s*a/oe*>↑ ↓<*na*>↓ doorstoot |
dit lievend' hert, voor 't laast, en helpt mij uijt dien nood.

Men
mijn heer, hoe dus ontstelt? het schijnt u sinnen doolen.

Don J
hoe? weijgert gij mijn beed'?

Men
ik drijt schier in mijn Zoolen.

Don J
en wederstreef mij niet, of Anders.

Men
slapprement,
wat wilje heer?

Don J

vraag niet, maar kort mijn 'slevens end.

Men

O gord! wat sal ik doen? jk kan u niet vermoorden,

gij hebt mij niet misdaan.

Don J
gij paijtme met geen woorden;
+kom voort, voldoet u pligt.

+(fol. 5v:)

Men
mijn heer jk bid bedaart,
komt weder bij ↑<u>↑ selfs, eer gij u Ziel beswaart,
hoe! wilje om een vr[-*.*+]<o>uw u levens draat Afsnijen?
neen kak'er liever op, dat mach jk beter lijen.

Don J
wech met [-*die*] ↑<uw>↑ ijd'le raat, dien ik niet [-lijden] ↑<dulden>↑ ken; |
maak reek'ning' dat ik u geswooren vijant ben,
dat jk u vader, en u moeder, niet Alleene
van 't leven heb berooft, maar u geslagt met eene.

Men
wel als je't soo begeert, sie daar dat geltje dan.

Don J
lafhert, wat huijgelt gij met mij?

Men
mijn saal'ge Man,
maakt nu mee reekening dat jk u heb doorsteeken,
soo sijn wij beij vernoegt. gants doot dat is een teeken,
Och! ik ben soo benaut; Och komt hier niemant veur.

Don J
voldoet mijn wil, u last , of 't sa dit gaat 'er deur.

Men
och! lieve heertje, och! och! nu het soo moet weesen,
jk sal 't dan doen.

Don J
nu dan, wat sammelt gij van vreese.

Men
maer wat, den duijvel baas, mij<n> deegen is verroest,
se klemt soo.

Don J
daar's de mijn.

Men
eij mij! dat was een hoest.

Don J
stoot toe, hoe'k langer leev' hoe'k meerder angst verdrage.

Men
hier is geen hoop altoos. waar deur sal jk hem Jagen?

Don J
door dees ontsteeken borst van desen minnaar, die
onlukkigh brand in liefd, en quijnt en sterft,

Men
gebie
door welke sij ↑<mijn heer>↑, de regter, of de slinker?

Don J
neen, door het Midden, 'tsa.

Men
O broek! ik maak een stinker.
Och! Och!

Don J
hoe vreestge schelm?

Men
'k ben niet bevreest mijn heer,
maer beef, en sidder van Couragie.

Don J
sacht, siet, eer
dat gij begint, dat gij de omtrek, noch de schoonheijt

van mijn Camilla niet en quest, die hier ten toonleijt.

Men
'tis wel bedocht. mijn heer, gints komt den hertoch aan,
eij sacht! bedaar u wat, het sal wel over gaan.

Don J
helaas! wat slingx geval komt mijn geluk verstooren?

Men
de oirsaak van mijn vreugd [-*herbooren*] ↑<is door sijn komst>↑ herbooren: |
mijn heer, bergt u geweer, jk hoop de quade lucht
sal slijten, dat ge't loon verwerpt van sulk een vrucht.

+*Den hertoch Leonardo, Celia.*

+(fol. 6r:)

ha! 'tis een groote straff.

Celi
'tis niet.

her
'tis een lichtvaardicheijt,

Celi
het sou, jndien dat ik beminnend*<e>* uwe waardicheijt,
u voor een Ander liet.

her
segt gij niet dat ge mint.

Celi
Ja.

her
soo bekent gij dan dat gij lichtvaardich bint.
Ach! Celia! hoe kan die wreet heijt uw bewoonen,
[-.dat gij mijn trouwe min ondankbaar dert beloonen,.] en?
staan ik, en 'thertochdom u [-*± .....*] ↑<niet bequamer>↑ voor? |

Celi
dat segh ik niet, maer nu mijn Ziel een ander koor,
[-en] ↑<die>↑ mijn gebieder is, soo wil[-*.*] voor vast vertrouwen, |
dat ik u hoogheijt, sou te kleen van waarde hou[*d*+]<w>en,
om plaatsen in mijn hert, daar toch een ander rust.

Men
wat dunktje heerschop, hee! en krijgie noch geen lust,
of lugt, op die baasin?

Don J
O neen! gij moogt geloven,
niet als de doot ↑<en>↑ sal mij van Camilla rooven.

her
is dan mijn hoop soo kort [-*geentert*] ↑<geeijndicht>↑ op een stont? |

wie is den oirsaak dan, eij! meltme toch de gront
van Mijne Jalosij.

Celi
mijn heer, strekt u behagen
tot sulx, verschoon mij, maar uw suster kuntge't vragen. bin.

her
wat wil jk meer bescheijt van 't geen waar ↑<ik>↑ na tracht;
mijn onluk wast, helaas! de liefde heeft de macht
verwonnen, Ach wat raet!

Men
den hertoch schijnt vol tooren,

her
ha Celia! u naam die liegt.

Men
ik moet eens hooren.

her
neen, heemel is u naam niet, [*.*+]<m>aar een hel.

Men
gans dood,
hij spreekt van d'heemel, baas den hertoch is devoot.

Don J
mijn heer, hoe dus?

her
Don Jan, kom ik u hier te vinden?
hier sit een Canker worm, die mij noch sal verslinden,
want jk uijt Celia verstaan heb, datse liefd
een Ander, 'twelk mijn hert met Minnenijd doorgriefd'.

Don J
mijn heer, hoe, is er [-dan] ↑<een>↑ in uw gebiet, of landen
die sich bij u vermeet, soo gij hem noemt, ik rande
+terstont dien booswicht aan, en smoor hem in sij<n> vlam:
Ja, dat de krijgs God, uijt sijn vijfden heemel quam, +(fol. 6v:)
sijn macht waar te gering, om 't leeven te verbergen
in d'Aerde, van die geen die u gedult durft tergen.

her
jk weet, noch ken hem niet, dan doch ik ben gewis
dat hij in plaets van mij, bij haar verkooren is:
mijn staat, noch macht, noch liefd, heeft nimmer kunnen vinnen
een Middel, om het hert van Celia te winnen.

Don J
verseekert u mijn heer, dat ik sal trachten, om
dien schelm te kennen, Ja, al woud u hertochdom,
of selfs de duijstere Aard' hem in 'er schoot verschuijlen;
of dat neptuijnes, in sijn kristalijne kuijlen
hem woonplaats gaf; of dat [-*Mercurius,h.....*] ↑<*merkurus* hem tegeval>↑ |
door liefd veranderde in een witte stier; jk sal
wacht houden voor haar deur, mijn heer, soo dra de blonde
Aurora met haar glants, als voorboo' afgesonden,
der bergen kruijn begroet, tot dat Apollo daalt
in thetus holle schoot, waar hij weer Asem haalt,
nocht eerder sijn vernoegt, voor dat ik met mijn Armen
hem als een herkulus versmacht.

Men
lieg voortseijt harmen,
snij op, want snoeven gelt, O! 'tis de braefste Man,
die hedens dagen nu het beste snoeven kan.

her
'kweet u genegentheijt, maar ik heb voorgenomen
om door een And'ren wech tot onse wens te komen;
'k ben seeker, dat [-*Camilla mijn suster*] ↑<mevrou Camilla>↑ 't alles weet, |

wat dunkt u of ik 't eerst aan haar bevragen deed:
Don Jan, gij sult de gront wel uijt haar woorden ramen,
←<ga heen> versoek het eens, [-*ga heen*] mij sou het niet betamen, |
noch vind' het niet geraán om [-*± ...*] '<d'acht>'baarheijt, of schoon |
de [-Jalosij] ↑<de minnesucht>↑ al ontschuldigt[-*./,*] ga, het loon
voor dienstbaarheijt sal sijn mijn gunst.

Don J
beneffens desen,
al ben ik die onwaart ik sal uw dienaar weesen.

her
'kverwacht u Antwoort dan, vaar wel.

bin.

Don J
vaar wel mijn heer.

Men
gord sij gelooft, de buij en bruijtme nou niet meer.
gans heer, nou is 'er kans om [-*± .....*] ↑<met u lief>↑ te spreeken. |

Don J
mijn brant gaat feller aan, en schijnt al door te breeken;
O min! begunstigt mij, dat jk van desen dach,
een uijtkomst van weersijds gelukkich hoopen mach.
+

+(fol. 7r:)

Men
wilt gij beminnen , heer, soo moetje 't openbaren,
en met een staende mast eensloegs 'er voort mee varen,
het swijgen gelt'er niet, O neen! sijt niet bevreest,
want dat gescheurde goet scho↑<e>↑ijt al op eene leest,
of mienje dat sij haar sal op u bed begeven,
ik denk wel neen, spreekt haar, wat leijt'er aan bedreven,
[-.al sietse al vrij wat gra*u*s, gedenk 'tis vrouwen aard.

Don J
't is waar, een blohart is een schoone vrou onwaard..]

[slotornament]

'tweede Deel,

eerste uijtkomst.

Camilla, Lionide.

Cam
dien dach waar al mijn wensch, kon ik de twijfel bannen,
die sich in mijn gemoet soo strikt heeft in gespannen,
dan, laas! om Celia geloov'ik dat hij treurt.

Mendosa Don Jan.

Men
mijn heer, daar komtse aan, nu wakker 'tis u beurt,
versuijm geen tijt, uw last sal u in all's verschoonen.

Don Jan
helaas! wat sal ik doen?

Men
wilt u stoutmoedich toonen.

Cam
Don Jan.

Don J
mevrou.

Cam
waar heen?

Don J
mijn last drijft mij tot uw,
om saaken.

Cam
hier ben ik, wat's u begeeren? nu.

Don J
heel noodigh, van belang.

Cam
spreek, doch jk sal voort varen.

Don J
mevrou ik ben uw slaaf.

Cam
Don Jan, ik wilde gaaren
eens weeten of ge mint.

Don J
ik leev' soo sor[*e*+]<g>loos niet,
mevrou, en sonder Min.
+

+(fol. 7v:)

Cam
'tgeluk die vrouw Aan bied
haar milde Jonst.

Don J
'tgeluk, was noijt met mij eenaardich.

Cam
ik speur haar groot geluk door dien se uw ↑<wel>↑ is Waardich.

Don J
ik ↑<speur>↑ Mijn onluk, [- door dien] ↑<mits>↑ ik haar onwaardich ben. |

Cam
is't Celia?

Don J
O neen!

Cam
weet gij of ik haar ken?

Don J
gij kent [*± ...*] haar.

Cam
is sij schoon?

Don J
'sis uw gelijk.

Cam
uw's oordeels;
bemint se uw dan?

Don J
'k en weet.

Cam
gij tracht na weijnich voordeels,
waarom ontdektge'tniet?

Don J
de vrees hout mij te rug,
een ander was voor mij, en stopte gang en brug,
ik heb mijn oog geweijt in 't swinksel van haar oogen,
maar, 'k heb mijn selfs gebrant, en swijgende bedroogen.

Cam
wert die van haar bemint?

Don J
helaas!

Cam
gij geeft geen blijk.

Don J
'k vrees Ja,

Cam
vergeetse dan.

Don J
Ach! dat's onmoogelijk.

Cam
of [-*± .....*] ↑<is zij>↑ al gehuwt, doet mij toch eenich teeken?

Don J
haar troudach schiet vast aan.

Men
bloet, kenje nou niet spreeken.

Cam
gij twijfelt of se uw Mint, en g'hebt 't haar noijt gevraagt,
is sij van sulk een stam, dat uw de vrees dus Jaagt?

Don J
's is mij in staat gelijk.

Cam
[-*waar voor heeft gij*] ↑<wat staat u dan>↑ te vreesen,

Don J
haar straf.

Cam
misschien een straff waar door ↑<gij>↑ waart geneesen.
maar sie ik haar somwijl.

Don J
mevrou, Ja, elken dach.

Cam
seg mij dan wie sij is, of waar ik haar laast sach,
of heb gesien.

Don J
ik sal mij op uw gunst betrouwen.
Ach! in uw spiegel selfs roemwaartst' [-*± .....*] ↑<van alle>↑ vrouwen. |

Cam
ik?
+

+(fol. 8r:)

Don J
Ja Mevrouw.

Cam
O goon! ben ik het dan geweest.

Don J
ik heb mijn doot veel Min, als uwen haat gevreest.

Lion
u kleur krijgt bloos op bloos.

Cam
mijn boesem schijnt te sluijten
van blijschap, Lionide' ik kan mijn No*k* nauw uijtten.

Don J
Ach wat heb ik gedaan? haar gramschap is gewekt.

Cam
mijn bloet van 'teene litt door d'and're leeden trekt:
doch, eer ik verder spreek, sal ik mijn toornich veijnsen.

Don J
ik tobbel in een Zee van [-*± .....*] ↑<veelderleij>↑ gepeijnsen.

Men
schep moet mijn heer, 't kan sijn dat dit u welvaart sij.

Don J
mendosa, 'tnootlot kant, en set sich teegen mij.

Lion
mevrouw u broeder komt.

Cam
dit wil wat vreemts bedieden,
hij schijnt verheugt van breijn.

hertoch Leonardo. 'teodoor. Lijfwachten.

her
ga heen, en wilt gebieden.
dat de Carossen, voorts van stonden aan gereet
en vaardich moeten sijn, den Graav' Antonio meed',
tot heerelijk onthaal, dat hij mij komt versellen.

teo
mijn heer ik volg mijn pligt en sal het voorts bestellen. binnen

her
mijn suster, welgemoet.

Cam
mijn heer, hoe dus verheugd;
en haastich?

her
suster, ik verkondich blije vreugd;
en wensch u ook geluk.

Cam
waar mee? boet mijn verlangen.

her
siet [-hier] ↑<daar>↑ , ik heb een brief soo da*d*elijk ontfangen.

Cam
[-*± .....] ↑<van waar?>↑ en wat's den sin? O God! hoe klopt mijn hert |
van vrees.

her
Arnestes den Marquis, u bruijgom, wert
hier [-alle uur] ↑<soo terstont>↑ verwacht, hij is ontrent twee mijlen |
van dese stat, men sal van stonden aan sich ijlen,
om hem, soo 't billijk is triomphelijk 'tontfaan.
dit is de vreugd' en 't luk, 't geen ik kom dienen Aan.
hoe suster, wat wil dit? staat dochter, wilt haar helpen.

Don J
*M/m*ijn heer, dit is van vreugd' die 'therte komt bestelpen.

Cam
eij mij!

her
hoe is't mevrou?

Cam
verschoon mij doch mijn heer,
dit onverwacht geluk [-mij schielijk storte] ↑<sloeg mij dus schielijk>↑ neer. |
+

+(fol. 8v:)

her
het is [-*mij lief.....sijt.....*]↑<mijn weeder lief, nu gij sijt>↑ bij uw selven. |

Cam
ik wensch [-*± ..*] dat [-*± .....*] ↑<d'aarde>↑ mij in [-*± ..*] ↑<ha*r/e*re>↑ schoot
[*.*+]<w>ou delven. |

teodoor uijt.

den graave Antonio, [*a*+]<o>p 't vorstelijk bevel,
hout sich gereet.

her
[-nu dan] ↑<ik ga [-*.*]>↑ mijn suster [-lief,] ↑<nu>↑ vaar wel.

Cam
den heemel hoed' u heer.

her
Don Jan

Don J
heer.

her
ondertusschen
voldoet uw pligt, om mijn verlangen wat te blusschen.

binnen.

Lion
mevrou, ik bid, grijp moet.

Cam
rampsaa[-*± ....*]↑<lige>↑ als ik ben,
't schijnt ik met duijsent doon nu niet volstaan en ken;
Ach ongelukkige! waar toe ben ik geschapen?

Men
hoe is het, waakje heer? me dunkt je schijnt te slapen.

Don J
ik waak, ik slaap, ik swijg, 'k verdraag', ik treur, ik voel,
'k vergeet, ik raas, ik vlie, ik volg, ik brand, 'k verkoel,
ik min, ik leev, ik sterve, [maar] ↑<[-*± ..*]>↑ daar is in de kolken
van stix, noch Acheron, bij d'onderaardsche volken,
geen gruwelijker pijn, als die mijn boesem snerpt:
bestormers van de throon des dondergods, kom werpt
uw rotsen op mij neer; Ach! was ik sonder oogen,
of sonder eedeldom, of minder van vermoogen
gebooren, 'k wensten sulx, het eerste, om niet aanschout
te hebben, haar gesigt, het ander, om soo stout
mij noijt te sien getoont om sulk een vrouw te Minnen;
ik [-*heb.....*] ↑<ben verdwaast>↑ geweest dat ik het dorst beginnen: |
de vrucht die 'k hier van erv' is eijndeloose klacht:

Cam
wat sal ik doen? ik Min, en heb Meedoogen, sacht,
ik ben mijn selve niet; helaas! jk wil vertrekken
en kan niet; Ach! hoe dan? sal ik mijn Min ontdekken?
hoe soet Aanschouwt hij mij; eij mij! de lonkjes gaan
in mijn verliefde Ziel; wat wil ik Wederstaan.
Wech onverstandige eer, wech gij bevreesde vreese,
ondankbare stilte, wech, te hoog sijt gij verreesen.
neen lippen sluijt uw weer; hoe ben ik soo verdwaalt?
gij [-*± ....*] ↑<kunt>↑ noch moogt hem niet, waar *[*.*+]<t>*oe dient dan verhaalt |
de swakheijt uw's gemoets. 't is beter te verklaren,
[-*.....dat het mijn Ziel sal g.....lijkx*] ↑<(hoe wel 't mijn Ziele sal) op 't al'erhoogst>↑ beswaren)
|
hoe leet dat het mij is, [-uijt] verstaan te hebben, sijn
versot'<te> en dwase Min. Don Jan, komt hier bij mijn.

Don J
mevrouw, soo 't uw gelieft.

Cam
gij sijt noch wel indachtich
[+]hoe groot uw hoogmoet was, 't geen mij maakt twijffelachtich.

[+](fol. 9r:)

Don J
't is waar, ik weet nochtans dat gij ↑<selfs de>↑ oirsaak sijt,
Want mijn ellendicheijt u 't elkens dat verwijt.

Cam
't en kan niet sijn, of segt mij, wat ligtvaardicheeden
hebtg' in mijn kuijsche borst bespeurt, geef mij eens reeden?
wat voor gelegentheijt heb ik uw oijt [-g] betoont
met d'oogen, waar door gij soo 't schijnt, u noch verschoont?
wat gunst van mij ontfaan? wat woorden, hoop, of teijken

gaf ik u oijt? om soo stoutmoedich te bereijken
de tijtel van mijn eer, ontsach en Achtbaarheijt?
waar door ↑<gij>↑ mijnen haat op uw, een wech bereijt:
dan u verdwaalde Zin meugt gij [-*de*] ↑<vrij>↑ d'oirsaak heeten.
maar mij niet; 'k wil ook voorts uijt uw de waarom weeten.

Don
indien, O schoone Zon! uwe oogen, mij 't verstant,
Ziel, Zinnen, vrijheijt, vreugd' en slaap benemen, kan't
wel sijn goddin? of gij en sij, sijn beijde schuldich?
ik hebse laas! gesien, doch draag dit [-kruijs] ↑<pak>↑ geduldich:
[-.maar, had een wreede leuw , mij, als een bloode haas
verslingert en verscheurt: of, was mijn bloet, het aas
eens tigerdiers geweest, en had alsins [-de] ↑<soo>↑ d'aarde
met druppelen bedekt, geen luk van groot'er waarde
had ik voorheén gewenst. Ach! jk beken, het is.]
mijn ongeluk geweest, en mijn bederffeniss',
'k beklaag mij over hun', maar uw *n*iet; laat mij doolen
dat bid' ik ↑<in>↑ mijn liefd, door bergen bosschen, hoolen,
nu ik verdragen moet uw beijder houwelijk:
en denktge, dat uw<e> eer gedompelt leijt in slijk
om dat ik u bemin, kom, wilt uw eer herstellen,
daar is mijn swaart, eij! laat uw wraak, mijn Ziel versellen;
doorstoot dees' bange borst, terwijl ik voor u kniel.

Cam
wat boesem kan 'er sijn soo ijlich, of wat Ziel
van staal, wat vrouw soo hert als herde diamanten,
die hem aanhoorende, daar tegens soude kanten,
of niet medoogentlijk omhelsen sijne smert,
die toch Aan wedersijds Alleens geleden wert.

Don Jan.

Don
Mevrou.

Cam
helaas! de schaamte doet mijn kaaken
als purper bloosen, Ach! hoe kan ik het versaaken.
ik dank u voor de liefd die gij te mijwaarts draagt,
dan doch ik swijg, daar mij het spreeken meest behaagt.
+

+(fol. 9v:)

Don
ik ben daar mee' vernoegt, al waart dat gij uw oogen
noijt weeder op mijn sloegt, ik sal die straf gedoogen.

Cam
dat ik u raden mocht, ik ried' u voor het lest;
tot lichting van uw pijn, is't dese liefde best,
dat gij mij niet bemint, maar stelt al uw gedachten
op een' [-*± .....*] ↑<wiens wedermin gij weder,
moogt >↑ verwachten, |

aanschoutse met een lust, en met genegentheijt
gij vint een regten Arts; soekt uw gelegentheijt
doch elders, gij sult mij al Minnende vergeeten.
[-helaas' ik soek mijn dood *./,*]

Don
dien raat is al vergeefs.

Men
wij dienen ook te weeten
in welk een staat, ons liefd mach tusschen beijde staan.

Lion
mint mij, ik min u weer.

Men
of anders?

Lion
soo loop aan
de galg, dat's kort en goet.

Men
dat dunktme geen goe raet=is:
de galg, dat's kort en goet, 'k seg dat het kort en quaat=is:

Cam
ga seg ik u noch eens, herstelt uw sin'lijkheén
op Anderen in 't hof, en laat mij toch met vreén.
helaas! ik soek mijn doot.

Don
is't moogelijk Mevrouwe?
dat gij mijn Ziel in pijn geduurichlijk sult houwen?
eij! guntme dat ik sterv', jk heb het u verklaart,
al schiep den heemel soo veel beelden op der aard',
gelijk er peerlen sijn in diepe water kuijlen,
ik sal mijn oogen voor al d'anderen verschuijlen.

Cam
O Goon! ik galm van vreugd, Ach<!> mocht ik u mijn troost
omhelsen, voor de quel, die daar mijn sieltje loost.
behoudens uwe drift [wilt] ↑<[-*± ..*] doch>↑ [-*± .....*] ↑<een weijnich>↑ hellen, |
[-of dat *ik*] ↑<of ik u>↑ Celia mijn Nicht [-*± ..*] ↑<eens>↑ voor [-g*a*] ↑<ging>↑ stellen,
|
dan dat is ook onnut, want sij een ander heeft,
een tweede Ziel, die met haar Ziel een Zielich leeft.

Don
wien is't Mevrou, ik bid.

Cam
wat's u daar aan gelegen?

Don
geen liefd, niewsgiericheijt wil altoos jetwes pleegen.

Cam
[-*± .....*] ↑<in mij heerst >↑ [-*± .....*] ↑<achterdocht>↑ maar 'k sal' er in versien. |
mijn dunkt dat Celia mijn broeder Mint.

Don
indien
het seeker [-*weet*] ↑<gink>↑ 'twaar goet.

Cam
't is seeker, 'k heb het selfde
uijt eijgen mont, dat sij tot noch haer liefde delfde,

+is maar geweest, om hem [-*± ..*] ↑<wel>↑ 'tondersoeken, 'kweet,
er toornicheijt is haar op't alderhoogste leet. +(fol. 10r:)

Don
ik ben tot in mijn Ziel verblijt om 'shertoghs wegen,
nu ↑<dat>↑ ik sulx [-*heb*] versta[-an], sijn hoogheijt was verlegen |
[-*den.....*] ↑<en qualijk>↑ onderricht, maar nu hoop ik dien dach
te sien, waar in mijn heer sich recht verblijden mach.
en nu wat mij belangt, ik sal mij voorts begeven
uijt u gesicht Mevrou, of ik moet stervende leven.

Cam
Ach! kan dat mooglijk sijn?

Don
O Ja mevrou! hoe? sal
ik in dees dagen sien uw vreugd' mijn ongeval:
Camilla, ik sal gaan, alwaar gij haast sult hooren
de tijding van mijn doot, die mij toch is beschooren,
want nu ik sonder loon sal dienen, wil ik niet
gelijk als tantalus, [-door] aanschouwen met verdriet
het geen ik ben ontwaart, O neen! Arnest sal koomen,
tschijnt dat ik hem al sie, mijn geest heeft hem vernomen;
hij sal u Godlijk ligt Aanschouwen; u gelonk
sal hem door 'therte gaan, en stichten Minne vonk;
hij sal u tot sijn bruijt ↑<en>↑ egemaal ontfangen;
daar staat hij als geboeijt, soo dartel, als gevangen;
dan weder, sal hij u Omhelsen, dan weer mont
en kaken drukken; Ach! soo naakt uw huwlijxstont;
en ik sal door geluk, of ongeluk, Alleene
getuijgen moeten sijn, dan doch van anders geene.

Cam
helaas!

Don
door dien dat ik florensen, daat'lijk sal
verlaten; dus Mevrou.

Cam
hij neemt sijn Affscheijt Al;
O hemel! wat heb ik nu voorder te verwachten:
helaas! meent gij 't Don Jan.

Don
wat sal ik doen? mijn klachten
sijn vrucht loos, 'k ben u quijt.

Cam
Ach! sijt gij't dan van sin?

Don
ik moet.

Cam
wech schaamte, want mijn drifften komen in.

waar toe is 't wachten goet, waar toe het swijgen mede?
ik bid u, Ach! mijn lief Don Jan, indien de beede
eens vrous, die u bemint, indien de [-smerten] ↑<quelling>↑ en
de [-pijnen] ↑<[-quelling]>↑ ↓<smertte>↓ die 'k om u
[-*helasij!*] ↑<*erch*/*ach* droef*heijt*>↑ dragend' ben, |

vermogen jets bij u, dat gij mij met uw woorden
jndien het mooglijk is mijn Ziele niet wilt moorden.

+

+(fol. 10v:)

Don
helaas! in wat ontijt, en qua gelegentheijt,
bespeur ik uwe liefd en uw genegentheijt.

Cam
mijn eer weerhield mijn [-liefd] ↓<min>↓ , en heeft hem in gehouwe. |
Ach! sultge blijven, lief.

Don
bedaar u, eij Mevrouwe,
en siet gij niet dat wij te saam verlooren gaan,
gij mint mij, ik u meed, uw troudach schiet vast aan,
daar 'ku in derven moet, wat sullen wij beginnen?
Ach! 'tis te swaar mijn lief, te lijden en te Minnen;
is't niet veel beter, u niet meer 't Aanschouwen?

Cam
Ja.

Don J
Ach! dat wij scheijden, lief, vergunt me dat jk ga.

Cam
ach! 'tis te swaar een pak [-*± ...*] sal<i>'k u [-kunnen] ↑<moeten>↑ missen, |
[-*± .....*] ↑<ik raak>↑ mijn sinnen [-*± .....*] ↑<quijt>↑, mijn rouw sij niet te slissen: |
komt soore tranen, komt uijt dees benaude borst,
beween mijn ongeluk, die 't vrouwen hertje torst.

Don
Mevrou, waarom bedekt gij 't helder van uw oogen?
bedaar, mijn lief, eij! laat mijn traanen d'uwe droogen.

Men
heij, is dat vrijers werk? Jou groote huijlebalk,
of benje als de rest gemaakt van steen noch kalk?

Cam
[-*± .....*] ↑<of wij malkanderen>↑ niet meer te spreeken quamen, |
laat ons dan voor het laast elkaar omhelsen 't samen;
ga dan; maar weet, het is [-mij] mij leed, gij siet ik werd
gedwongen, Ach! vaar wel, ik draag u in mijn hert.

Don
vaar wel mijn Ziel, de dood draag ik in d'affscheijt meede.
[-*geef mij u Neusdoek toch*] ↑<eij geef mij toch die doek.>↑

Cam
sijt gij daar mee' te vreeden?
wat heeft [-mijn Neusdoek in] ↑<dien doek toch in?>↑

Don
[-duijsend] ↑<ach veel>↑ verborgentheén,

u tranen, mijn verdriet, uw suchten, mijn geween.

Cam
hou daar, mijn lief, ik bid' wilt desen ring Aanvaarden,
en denkt daar aan, om mij, al i[*.*+]<s>se kleen van Waarden.

Don
gij blijft in mijn gedacht niet minder.

Men
dat komt soet,

ik hou't mee met de ring, en diamant, dat goet
als't fijn is kost groot gelt, hoe wel'er veel gebreeken
en schelmerij in schuijlt.

Don
ik kan u niet uijtspreecken
mijn engel, met wat smart, en hertseer jk vertrek.

Cam
[-.is d'uwer dan gelijk als mijn, mijn lief, soo wek
de schrikkelijke doot, Zij kom, en kort ons 't leeven..]
sal ik u niet weer'sien? sult gij mij soo begeven?

Don
sal u Arnestes niet genieten?
+

+(fol. 11r:)

Cam
ik bekent.

Don
Ach! wat een ongeval.

Cam
O! droefheijt sonder end

daar wert geschoten.

Don
Mendosa wat wil dit?

Men
wat Mieje heer, dat schieten?
dat is soo veul geseijt, gij sult se niet genieten,
door dien [-*uw bruijgom*] ↑<Arnestes>↑ wert 'triomphelijk ontfaán |
met vreugde vieren.

Don
Ach! nu ist' met ons gedaan.

Cam
vaar wel, nu moet het *S*ijn, hout mij in u gedachten.

Don
vaar wel, 'k laat u mijn Ziel, mijn sinnen aan de nachten.

[slotornament]

't Derde Bedrijf,

eerste uijtkomst.

Arnestus, den marquis de Cantelmo, Clarin, Octave.

Clar
[-*1 regel*]
↑<florensen waarde ↑<heer>↑ is een vermaarde stat.>↑ |

Arn
'k geloov' de werelt noijt geen schoon'er heeft omvat;
maar, Ach! mijn wanhoop groeijt, Clarin ik ben onlustich.

Clar
mijn heer, wat let u doch?

Arn
'tgemoet is wat onrustich.

Clar
hoe dat? den hertoch heeft u alle eer betoont,

Arn
'tis waar, maar mijne liefd, wert al te koel beloont
van mijn Camilla, [-*± .....*] ↑<o[*.*+]<m> haar brudegom te>↑ weesen, |

Clar
[uw] ↑<[*de*]>↑ wont is wat te v[a] ↑<a>↑rs, laat tijt u doch genesen. |

Arn
ik sorg maar luijstert eens, heb ik geen dubb'le reén,
mij te beklagen? den Marquis, mijn vader, een
voorsienich heer, heeft mij ten huw'lijk willen geven
Camilla, om met haar eenzielichlijk te leven;
ik, sijnd' haar toegedaan (door dien de rucht baare faam
550 [+]haar schoonheijt had geroemt, en haar doorluchte naem)
[-'k] heb oorlof voorts [-g] versocht aan vader; 'k was gedwongen [+](fol. 11v:)
door kuijsche liefde, en schigt der schutterlijke Jongen,
(haar siende) 't huwlijk te volvoeren. ik gink t Zee,
met mijne vrinden, 'k nam ses kloecke schepen meé,
wel rijkelijk versien, verrijkt met Alderhande
[-*± .....*] ↑<nootsaak'lijkheen>↑ die ons het oog ↑<en hert>↑ vermande, |
soo dat het scheen, een wel gepronkte hoff, beplant
met allerleij, gebloemt; [-*± .....*] ↑<de Zee sich self>↑ bevant |
in twijfel, door 't gesight van soo veel schoone glooren,
560 of hij van eelement nu Anders was, als vooren.
'k ben gisteren alhier op 't heerelijkst' ontfaan
van d'hertoch: Al het volk staat mij ook dapper aan.
'k sat op mijn spaans ge*n*et, wiens kleppers, nauw
[-*± .....*] ↑<geen aarde>↑ |
geraakte, Ja geen paart [-*± .....*]↑<hoe groot het>↑ evenaarde; ←<[-*± .....*] ↑<dat
meerder is>↑> Appol [-*± .....*] benijden 't mij, om dat |
hij 't selver gaaren voor sijn goude wagen had.
[-daar] ↑<ook>↑ sach ik mijn Goodin, die venus heel verdoofde,
(die Cipren eertijts op hun hooge autaren loofde,)
met hangend' hair, dat golft ten schoud'ren onvertuijt,
570 alwaar Cupido sich, soo dartel in besluijt,
en als gevangen leeft: jk sach haar schoone Oogen;
wat seg ik, neen, ik sach twee lichten van vermogen;
twee fak'len, die mij niet Aanschouden, nochtans mij
de Ziel ontroofden; Ach! daar na ontboeijde sij
haar handen, die het sneeuw beschaamde, Goon! wat lonken
ontschoot haar heemels oog en onuijtlesbre vonken;
en och! al was haar licht omheijnt met sterren, neen,
twiert met een wolk bedekt van haare straffichеén:

'k omhelsden haar, maar ik verloor mij, want haar wangen
vont ik vol peerlen, en vol droeve traanjes hangen,
die sachjes sipelden; ik speurde boven dien
soo weijnich blijschap, als jk jmme[r] ↑<r>↑ heb gesien,
soo stadich, en vergramt, soo koel, dat jk geen teijken
van [-*± .....*] ↑<minder>↑ liefde [-*± .....*] ↑<mocht>↑ in jemand
[-*± ....*] ↑<meer>↑ bereijken. |
Camilla haat mij, maar waarom is onbekent:
al wert haar eerbaarheijt, en deugde, sonder ent
van al de weerelt, boven anderen gepreesen,
wat porcia, of wat Lucretia, sal 'er wesen,
genoten van een man die sij niet lijden kan,
dido was kuijsch, 'tis waar, daar 's geen verwond'ren an,
want door de liefd, die sij haar man heeft toegedragen,
was sij gedwongen na geen Andere te vragen:
+

+(fol. 12r:)

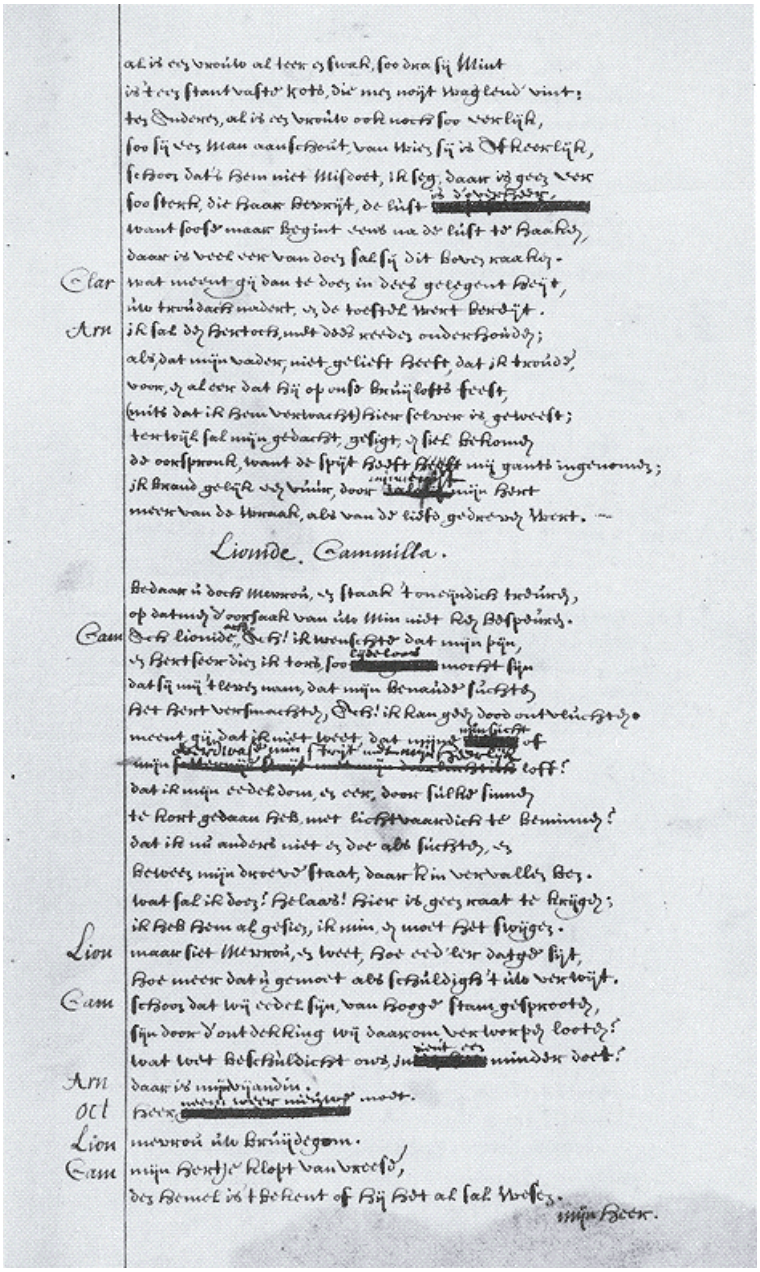

al is een vrouw al teer en swak, soo dra sij Mint
is 't een stantvaste rots, die men noijt waglend' vint:
ten Anderen, al is een vrouw ook noch soo eerlijk,
soo sij een man aanschout, van wien sij is Afkeerlijk,
schoon dat's hem niet misdoet, ik seg, daar is geen eer
soo sterk, die haar bevrijt, de lust [-*± .....*] ↑<is d'overheer,>↑ |
want soose maar begint eens na de lust te haaken,
daar is veel eer van doen sal sij dit boven raaken.

Clar
wat meent gij dan te doen in dees gelegentheijt,
uw troudach nadert, en de toestel wert bereijt.

Arn
ik sal den hertoch, met dees reeden onderhouden;
als, dat mijn vader, niet gelieft heeft, dat ik troude,
voor, en al eer dat hij op onse bruijlofts feest,
(mits dat ik hem verwacht) hier selver is geweest;
terwijl sal mijn gedacht, gesigt, en siel bekomen
de oorspronk, want de spijt heeft [-heeft] mij gants ingenomen;
ik brand gelijk een vuur, door [-Jalosij] ↑<minnenijt>↑ mijn hert
meer van de wraak, als van de liefd gedreven wert.

Lionide. Cammilla.

bedaar u doch Mevrou, en staak 't oneijndich treuren,
op datmen d'oorsaak van uw Min niet ken bespeuren.

Cam
Ach lionide ↑<ach>↑ Ach! ik wenschte dat mijn pijn,

en hertseer dien ik tors, soo [-*± .....*] ↑<lijdeloos>↑ mocht sijn
dat sij mij 't leven nam, dat mijn benaude suchten
het hert versmachten, Ach! ik kan geen dood ontvluchten.
meent gij dat ik niet weet, dat mijne [-*liefde*] ↑<minsucht>↑ of
mijn [-sotternije strijt met mijn doorluchtich] ↑<overdwase min strijt met mijn heerlijk>↑ loff?
|
dat ik mijn eedeldom, en eer, door sulke sinnen
te kort gedaan heb, met lichtvaardich te beminnen?
dat ik nu anders niet en doe als suchten, en
beween mijn droeve staat, daar 'k in vervallen ben.
wat sal ik doen? helaas! hier is geen raat te krijgen;
ik heb hem al gesien, ik min, en moet het swijgen.

Lion
maar siet Mevrou, en weet, hoe eed'ler datge sijt,
hoe meer dat u gemoet als schuldigh't uw verwijt.

Cam
schoon dat wij eedel sijn, van hooge stam gesprooten,
sijn door d'ontdekking wij daarom, verworpen looten?
wat wet beschuldicht ons, jn [-*dient het*] ↑<dien't een>↑ minder doe[*.*+]<t>? |

Arn
daar is mijn vijandin.

oct
heer, [-*± .....*] ↑<neem weer nieuwe moet.>↑

Lion
mevrou uw bruijdegom.

Cam
mijn hertje klopt van vreese,
den hemel is 't bekent of hij het al sal wesen.
[+]mijn heer, hoe, sonder spraak? jk oordeel, gij bevant
het in florensen niet als in uw vaderlant. [+](fol. 12v:)

Arn
mevrou, het is mij leet, dat ik u moet beoogen
in die gestalt' waar in mijn vreugde schijnt vervloogen.

Cam
in mij is 't eijgen, en behalven dat, mijn heer,
ben ik wat siekelijk, dits d'oorsaak.

Arn
sit wat neer,
verswakt u selven niet, mijn lieff.

Cam
uw dienarinne.

Arn
dat waar mijn Wensch, kon ik soo veel bij ↑<u>↑ gewinnen.

Cam

ik wensch veel eer mijn doot, O! altestraffe wet
van d'eer.

Arn
ik bid, mevrou haar doch wat needer sett.

Cam
'ksal u gehoorsaam sijn. Ach! wat een droef benouwen.

Arn
'k was al verlangende, mevrou, om u 't aanschouwen.

Cam
gij brengt een bloosje op mijn kaaken, heer, eij! swijgt.

Arn
wangunt niet, dat mijn Ziel een volvernoeging krijgt.

Cam
laas! Lio[-*nide*] ↑<nied'>↑, daar is geen grooter strijt te strijden, |
[-.als een 'tantwoorden, die men hooren mach, noch lijden.]

Arn
hoe soo onlustich?

Cam
ik mijn heer, waar van?

Arn
een woort
ik bid mevrou.

Cam
ik vrees, dat dees mij noch vermoort.
ik heb nu onlangs, [-*± ....*] ↑<een>↑ beswarenis gekregen
op 't hert, 't welk mij benauwt, dit strijt mij [-*± .....*] ↑<gans'lijk>↑ tegen. |

Arn
[-en] die is door mijne komst vergroot. O Goon! gewis,
mijn meening vleijt mij niet, Camilla mint, en is
mijn hatend'.

Don Jan. Mendosa.

soo jk, soo onlukkig kom te leven,
'k sal naar een woeste plaats mijn datelijk begeven,
mijn leven, of mijn doot staat in 't genot.

Men
vertoeft,
licht datse haar medoogt, dan hebje wat ge hoeft.

Lion
mevrou, ↑<eij>↑ sie[-*t*] eens om

Cam
[-ik sie] ↑<daar[-*s*]>↑ d'[-*.*] oorsaak van mijn[-*e] lusten.

Men
gut baas, sat gij 'er bij ik wed dat sij Jou kusten.

Don
helaas! ik moet het sien; 'tis wonder, dat jk mij

Men
[-*± ....*] ↑<welk>↑ onverstandicheijt.

Don
O! wreede Jalosij.
+

+(fol. 13r:)

Men
se sitten bij malkaar als ofse broeders waren.

Arn
val ik u moejelijk, jk sal vertrekken, gaaren.

Celia.

ik volg de stappen, als een schaduw van Don Jan
geduuri[*.*+]<c>h na; mijn Nigt sprak hem [-*± ...*] ↑<noch>↑ gis'tren an, |
dat is om mij geweest; de flonkerende stralen
sijns oogs, doen mijne Min weer nieuwe krachten halen;
gelukkich is mijn ster. mijn heer, Don Jan.

Don
mevrou,
mijn naem is maer Don Jan, en niet [-mijn] ↑<u>↑ heer, ik houw
mijn selfs verplicht. Camil heeft mij uw min beleden.

Arn
soo als ik seg, mevrouw.

Cam
'k versta [-seer wel] ↑<ten volle>↑ uw reeden.

O Goon! jk sterv van spijt, om dat jk Celia
verselt sie met don Jan. vertrou mijn broeder, Ja
ik weet hij sal 't versien.

Arn
ik wensch maar u begeeren,
en anders niet.

Cam
jk sal u na behooren eeren.
Ach! hoe ben ik ontstelt.

Celi
nu gij den eijgenaar
van die mijn Ziel gebiet, bekent Zijt, bid ik maar,
vereert hem uijt mijn naam.

Cam
wat sal mij noch gebeuren.

Celi
dees sluijer, waarin gij mijn liefde klaar sult speuren.

Don
jk dank Mevrou, als had ik selfs de gunst ontfaán.

Cam
O! gij hoogmoedige, 's ↑<s'heeft>↑ hem haar min ontdaán.

Arn
hoe sijtge dus ontstelt, eij! wilt het mij ontdekken?

Cam
ik ben om uwe reén, die gij mij gaat vertrekken
verwondert, nu gij weet hoe dat jk ben.

Arn
gij spreekt
soo lusteloos, ik meen dat u wat meer ontbreekt.

Cam
heer, daar geen liefde ↑<*e/i*n>↑ is, noch ondersoek, noch hand'ling,
daar moet ontsach sijn, want wat ommegang of wand'ling
van eenen dach, kan mij doen lieven met voordacht,
een die sich self [-ver]beeld ↑<in>↑ dat ik te langsaam wacht.

Arn
neem tijt beleefde maagd, eij! [-laat] ↑<wilt>↑ uw oogen dragen
op mij, die gij behaagt, jk sal u weer behagen.
maar mid'lerwijl sal ik mijn voorneem voeren uijt.

binnen

Lion
hij gaat geheel verstoort, het welk geen goet beduijt.

Cam
dat sij soo als het wil. ↑<maar>↑ moet jk met mijn oogen
sulx [-*in mijn huijs sien aan*] ↑<aan sien in mijn huijs?>↑ hoe sal ik het gedoogen? |
+

+(fol. 13v:)

Don
ik bid u, laat ons gaan.

Cam
wel Celia sijt gij't?
'k verwonder, dat gij dus te saam vereenicht sijt.

Don
mevrou, 'ten is geen saak daar jets is aan gelegen,
want Celia gaf mij.

Cam
wat gaf se s u?

Don
onderwegen
haar liefde te verstaan, en.

Cam
Celia dit gaf,

haar liefde ↑<u>↑ te verstaan, [-*± .....*] ↑<gij brout u eijgen>↑ straf. |

Don
O neen! den hertoch heeft mij tot een vrient verkooren.

Cam
is dit dan vrientschaps proef? wat komt mij noch ter ooren.

Celi
mevrou, hoe dus verstoort? heb u niet verklaart,
en gij mij wederom.

Cam
swijg seg ik, dwaas' van aard,
ik sal u [-*± ...*] ↑<dan>↑ daar na antwoorden op u reeden.
en gij [-*± .....*] ↑<oneedele>↑ wat hoogmoet heerst u heeden?
loont gij mijn broeder dan met roving van sijn lief.

Don
jk sweer, dat mijn gedacht sich noijt soo hoog verhieff.

Cam
als gij mij al vergat, en sijnder in florensen
geen vrouwen, waar door gij uw lusten naar u wensen
bekomen kunt? moet noch mijn huijs, Coplesse sijn?
al ginkt mijn leven aan, soo sweer jk, dat jk mijn
sal wreeken, over uw, O vijant! fij ontrouwe.

Don
jk ↑<heb>↑ haar noijt bemint, vermoe' het niet Mevrouwe.

Cam
of ik het niet vermoe', die achterdenking heeft
die vreest, [-*± ...*] ↑<de>↑ geen die vreest in twijfelinge leeft,
ik heb het klaar gesien. is dit uw liefde, en uwe
stantvasticheijt? 'tgesigt, ondankbre sal 't vernuwe.
wat heeft u Celia gegeven, spreek.

Don
aan mij.

Cam
Ja u.

Don
een sluijer meen ik.

Cam
hoe, wat's dit, meent gij?

Don
mevrou 's is niet voor mij, ik sals' u gaaren geven.

Celi
jk wil dees stouticheijt van u in 't minst beleven;
gij sijt mijn momber niet, beheer u selfs, jk wil

dees trots van u geensins.

Cam
sacht Celia, swijgt stil.

Celi
al ben ik in uw huijs, 'k ben daarom niet [-*ligtvaardiger*] ↑<onwaardiger>↑ |
maar al soo goet.

Cam
Als ik, 'tis waar, maar wel ligtvaardiger.
wat leet is u geschiet met dit eens te besien,
+

+(fol. 14r:)

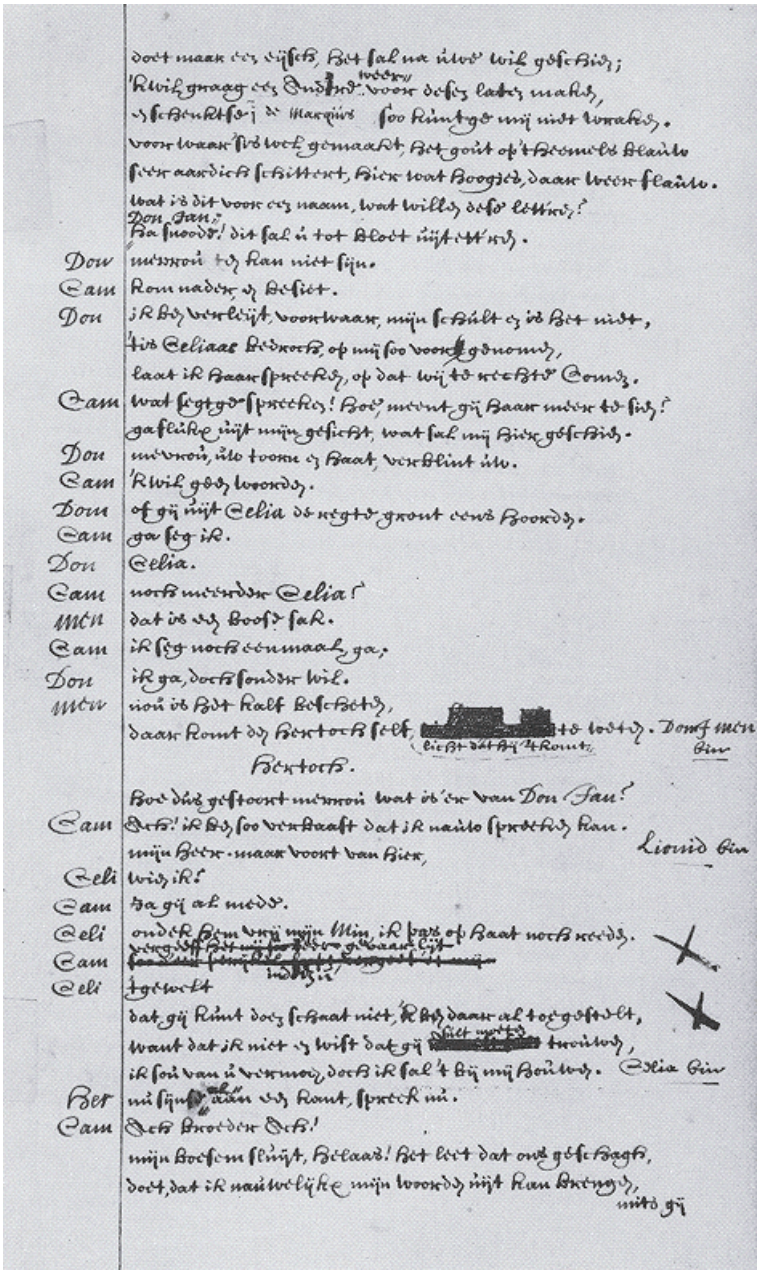

van Zeerijp fol. 14r

730 doet maar een eijsch, het sal na uwe wil geschien;
'kwil graag een And[-*e*]'re ↑<weer>↑ voor desen laten maken,
en schenkt se [-.de marqius.] soo kuntge mij niet wraken.
voor waar 'sis wel gemaakt, het gout op 't heemels blauw

seer aardich schittert, hier wat hoogjes, daar weer flauw.
wat is dit voor een naam, wat willen dese lett'ren?
↑<Don Jan>↑ ha snoode! dit sal u tot bloet uijtett'ren.

Don
mevrou ten kan niet sijn.

Cam
kom nader, en besiet.

Don
jk ben verleijt, voorwaar, mijn schult en is het niet,
'tis Celiaas bedroch, op mij soo voor[-t]genomen,
740 laat ik haar spreeken, op dat wij te rechte Comen.

Cam
wat segtge spreecken? hoe, meent gij haar meer te sien?
ga flukx uijt mijn gesicht, wat sal mij hier geschien.

Don
mevrou, uw toorn en haat, verblint uw.

Cam
'k wil geen woorden.

Don
of gij uijt Celia de regte gront eens hoorden.

Cam
ga seg ik.

Don
Celia.

Cam
noch meerder Celia?

Men
dat is een boose sak.

Cam
ik seg noch eenmaal, ga;

Don
ik ga, doch sonder wil.

Men
nou is het kalf bescheten,
daar komt den hertoch self, [-die sal het *w*] ↑<|- -| [-*komt*] |- -| [-*nu*]>↑ ↓<licht dat hij
't komt>↓ te weten. |

DonJ Men <u>bin</u>

hertoch.

hoe dus gestoort mevrou wat is 'er van Don Jan?

Cam
Ach! ik ben soo verbaast dat jk nauw spreeken kan.
mijn heer. maar voort van hier,

Lionid bin

Celi
wien ik?

Cam
Ja gij al mede.

Celi
ondek hem vrij mijn Min, ik pas op haat noch reeden. **X**

Cam
[-soo d'eer perijkel loopt,vergeef' et mij] ↑<vergeeff het [-mij soo *d'*] ↓<indien u>↓ eer gevaar lijt>↑ |

Celi
'tgewelt
dat gij kunt doen schaat niet, 'k ben daar al toegestelt, **X**
want dat jk niet en wist dat gij [-Arnest sult] ↑<sult moeten>↑ trouwen, |
ik sou van u vermoen doch ik sal't bij mij houwen.

Celia bin

her
nu sijnse ↑<al>↑ aan een kant, spreek nu.

Cam
Ach broeder Ach!
mijn boesem sluijt helaas! het liet dat ons geschagh,
doet, dat ik nauwelijkx mijn woorden uijt kan brengen,

+mits gij een huijgelaar ten hoove kunt gehengen,
want dese, die men noemt Don Jan, werkt u verdriet. +(fol. 14v:)

her
mijn Ziele beeft, seg [-mij] ↑<op>↑ wat is mij toch geschiet?

Cam
schoon dat gij Celia bemint, en hij wel seeker,
van uwe vrientschap is, is nochtans vrintschaps breeker,
en soo hoogmoedich, dat hij deé uw lieff verstaan
sijn Min.

her
Ondankbare.

Cam
ik sa↑<a>↑ch hem met haar gaan,
daar sij dees sluijer hem gaf tot een lief'dens teeken:
dit heeft mij soo ontstelt, de tranen mij uijt breeken.

her
O! duldeloose spijt, en onversoenb're smaat,
is dit de trouwe vrient daar ik mij op verlaat?
verrader, met wat list, en valsche [-schijn] ↑<trek>↑ van woorden
hebt gij mij ondergaan, toen gij mijn rampspoet hoorden,
dat gij d'hoogmoedige, en ↑<d'>↑ opgeblasen, die
sich in mijn liefd geleek bekoomen sout, maar wie
vermoede sulx, 'twas self den onbekenden minnaar,
waarom ik wiert gehaat, en hij daar af den winnaar;
en Celia seij mij, (wat hoev' ik meer bescheijt)
dat gij den Minnaar wist, O! snoode ondankbaarheijt,
wat hebt gij niet bestaan, en listich voor genomen
met paris, om alsoo tot eijgen wit te komen,
nadat hij troijen liet, en quam te grieken aan,
waar hij van Menelaus soo heerlijk wiert ontfaán,
die hem sijn tafel, hof, en alles eijgen maakte,
en tot een loon, soo schelms helena hem ontschaakte.
soo gaat het nu met mij: maar d'onderscheijt van dien
is, dat ik mij soo straf niet wil gewrooken sien,
Al heeft hij mij misdaan, vermits dat hij mijn leven,
uijt kaak [-*± ..*] van de doot eens schielijk heeft gedreven.
voorsich↑<tich>↑eijt voor al een reed'lijk vorst betaamt;
mijn suster, luijster dan wat mijn gewisse raamt,
sijn doot en wil ik niet, maar 'k sal hem tegens morgen
florensen ruijmen doen, soo is't voor elk verborgen.

Cam
mijn heer, dien raat is goet, rampsalige Don Jan.

her
Ja, sonder dat hij selfs de oorsaak weten kan.
wel grof'lijk dwalen die, die niet en ondersoeken
het hert eens anders, eer dat sij hun' herten hoeken
ontvouwen aan de schijn eens vrints, want sulk' een slach
van vrienden sijnder, daar men niet op bouwen mach,
die ons verseek'ren met de tong, maar met het harte

vermoorden.

her bin

Cam

O verdriet! O na berou! [-en] ↑<uw>↑ smerte
+gevoel ik, tis mijn leet, dat jk aan u vertrek
de grontsteen heb geleijt, mijn eere tot een vlek; +(fol. 15r:)
noch slimmer waar't geweest jndien jk had geswegen,
hoe wel mijn leven aan sijn Afsijn is gelegen.
helaas! Don Jan, wat hebt ge mij al leet gekost,
nu gij mij laat, verblint in uwe liefd', verlost
mij van mijn [-Jalosij] ↑<Minnesucht>↑ en wilt se mede dragen
op dat jk wat vernoeg, doch sonder wel behagen.
de liefd verwint het al, de alderbraafste vrouw,
wacht haar de Mingod in te laten, eer't berouw,
hij binnen sijnde, al vergeefs is en verlooren;
←<,,> hij siet door ijders oog', hij hoort door and're ooren,
←<,,> hij smaakt door elk sijn proef, hij werkt alleen sijn kragt
←<,,> door and'ren, hij gebiet de Ziel door'sanders [-kracht] ↑<macht.>↑ |

[slotornament]

Arnestus Den Marquis De Cantelmo.

O nacht! wiens donkre schauw, en kille duijsternisse
den dageraet ontglipt, O moeder! van ' tgewisse,
voort brengster van 't vergrijp des ↑<boose>↑ werelts, toij
uw hulsel met een praal der sterren, eij! ontploij
uw bruijne mantel, laat mij veijl daar onderduijken,
al soo mijn eer, geen oog in [-Jalosij sal] ↑<minnesucht sal>↑ luijken |
voor dat jk seeker ken de vijant van mijn vreugd,
begunsticht mijn versoek, op datge selver meugd
u Erebus [-*± ..*] ↑<na>↑ wensch genieten, in de wooning
daar radamant gebiet bij d'onderaartschen kooning;
dat self het groote ligt, 't welk uijt het oosten uw
aanschout, [-*± .....*] ↑<benijen>↑ mach, [-*± ..*]↑<als>↑ sijnd'<e> uw schaduw schuw; |
en gij, [-O schoon Diaan] ↑<Diaan door dien dat>↑ [-*± .....*]
↑<[-door dien] alle>↑ de planeten |

[-als] ↑<tot>↑ heerschers, in de bank der Zielen, sijn geseten,
[-eij!] ↑<be>↑vraag haar nu voor mij, op dat jk uijt ↑<den>↑ droom
van mijn verdwaasde min, en ijd'le hoope Coom:
ik min Camilla, die met al te schaarse lusten
een Ziel ontfangt, die met haar Zieltje soekt te rusten,
[+][-se sugt, wen sij mij siet, maar mijn liefd, haar hout
verplicht, daer sugtse niet eens om, neen! maar aanschout [+](fol. 15v:)
[-maar] ↑<den>↑ hemel, en dringt self de tranen uijt haar oogen
gesprooten, uijt haar smert, die met vermoogen
haar 't breijn benev'len, wil jk haar anspreeken, voort
is haar de tong beklemt, en als ik al een woort
verkrijg, soo noemtse mij geheel verbaast, met eenen
de naam mijn's vijants, Goon! en dert het noch beneemen;
ontdek ik haar mijn liefd', sij hoort met ongedult,
en schijnt van toornicheijt, en gramschap op gevult:
maar wreede, niet te min, 'k sal trachten om te kennen
den stoorder, die mijn vreugd, vermaak, en hoop dorst schennen,
en als de vogelaar, met een voltrokken list,
die, om 't gevogelt in sijn net te krijgen, gist
de alderbeste haag, daar hij sich hout verhoolen,
en hoort, en siet, en vangt, soo sal ik ook geschoolen
verwachten van nu aan, in dit mijn ongeluk,
geen lusten, maar onlust, en eijndeloose druk,
want mijn gedachten, weet jk, sullen hem bespieden,
dat ik mijn wanhoop sal voorkoomen, en ontvlieden,
door dien de blinde god, doorwandelt jder nacht
waar in sijn schelmerij, en list wert voortgebracht;
want jmant die bemint, en is geen licht van noode;
mijn oogen, sullen mij verstrekken, voor de booden
(terwijl Camilla slaapt) die mij de tijding wis
verkonden sullen, wie dat den genieter is,
door dien ik desen nacht haar hoff, noch deur sal laten,
voor ik den minnaar weet, die 'k als de doot moet haten,
en wreeken sijn bestaan, en trouweloose daat,
die van mij eed'le eer geensins te dulden staat.]

[slotornament]

++se sucht, wen sij mij siet, maar dat mijn liefd, haar hout
verplicht, daar suchtse niet ↑<eens>↑ om, neen, maar Anschout
den hemel, en drukt selfs de tranen uijt haar oogen,
gesprooten, uijt [-haar] ↑<de>↑ smert, [-*en*] ↑<en>↑ pijn, die met vermoogen |
haar 't breijn benev'len, wil jk haar aanspreeken, voort
is haar de tong beklemt, en als ik al een woort
verkrijg, soo noemtse mij geheel verbaast, met eenen
840² de naam mijns vijants, Goon! en dert het noch benemen;
ontdek ik haar mijn liefd', sij hoort met ongedult,
en schijnt van toornicheyt, en gramschap op gevult:
maar wreede, niet te min, 'k sal trachten om te kennen
den stoorder, die mijn vreugd, vermaak, en hoop dorst schennen,
en als de vogelaar, meteen voltrokken list,
die, om 't gevogelt in sijn net te krijgen, gist
de all'er beste haag' daar hij sich hout verhoolen,
en hoort, en siet, en vangt; soo sal ik, ook geschoolen
verwachten van nu aan, in dit mijn ongeluk,
850² geen lusten, maar onlust, en eijndeloose druk,
want mijn gedachten, weet jk, sullen hem verspieden,
[-dat jk mijn wanhoop, sal voorkoomen, en] ↑<om des te meerder, zoo mijn wanhoop weer>↑
't ontvlieden; |
door dien de blinde god, doorwandelt jder nacht,
waar in sijn schelmerij, en list wert voortgebracht;
want jmant die bemint en is geen licht van noode;
mijn oogen, sullen mij verstrekken, voor de boode
(terwijl Camilla slaapt) die mij de tijding, wis
verkonden sullen, wie dat den genieter is,
door dien ik desen nacht haar hof noch deur sal laten,
860² voor jk den Minnaar weet, die 'k als de doot moet haten,
en wreeken sijn bestaan, en trouweloose daat,
die van mij eed'le eer gee↑<n>↑sins te dulden staat.

[slotornament]

+(fol. 15²r: blank)
+(fol. 15²v:)

+'t vierde Bedrijf.

+(fol. 16r:)

Eerste uijtkomst.

Lionide, Mendosa.

nou lijmstront, haasie wat.

Men
Ja, ofje praat van haasten,
dit is maar bruijerij, wat sal het sijn 't en laasten?

Lion
hoe is't hier, hannevaar, [-waar] voor wie sijt ↑<gij>↑ [g+]<b>evreest? |

Men
wel vraag al, vraag men gat.

Lion
wel onverstandich beest,
wie meenje dat je bent?

Men
een ridder van sinttruijen,
wel kladdebel, het heeft met jou veul te beduijen,
dat hier den hertoch, met den heer Cantelmo quam,
se lubden ons, en sloegen ons voort lenden lam.
maar nu dit blaatjen om, e[ij+]<n> wiltme eens ontdecken,
wat [-sullen] wij hier ↑<sullen>↑ doen?

Lion
uw heerschop [-*morgen*]moet vertrekken
op morgen als gij weet, sie, daarom heeft mevrouw
hem hier ontboón, om dat's haar af[-*scheij*] ↑<scheijt>↑ nemen sou, |
en ik, mijn bakkessje, van uw.

Men
ij gort lantheijlich,
sal't vastelavont sijn, jk waag het is 't hier veijlich.

Lion
al sachjes, maar Mendoos<*.*>, eij! segme, sulje dan
mijn soo vergeeten?

Men
heij malloot, wat komtje an,
ik jou vergeeten, neen, dat sou mijn sinnen krenken,
ik kan't niet doen, want ik sal nimmer om jou denken;
is dat geen groote liefd?

Lion
dat docht ik wel scherluijn,

jou deug'niet jou [-*scherluijn*] ↑<rabaut>↑.

Men
hoe? hebjet inje kruijn?
maar seeker, sal mevrou mijn heerschop soo opschieten?

Lion
hij sal beoogen, 'tgeen hij niet en mach genieten,
en vlammen op het vleijs dat al verkogt is.

Men
eij!
soo sal hij dan niet eens, je weet wel moij, en fraij.

Lion
neen, dat's onmoogelijk.

Men
wat schort'er dan, gelegentheijt?

Lion
eer eerelijk gemoet heeft daar in groote tegentheijt.

Men
de liefd teelt vrijicheijt, door vrijheijt komt het voort.

lion
begon hij 't op die voet hij raakte buijten boort.

Men
Ja dat hij dan begon op sijn tarquijns te leven,
[+]hij sou'er na haar doot wel hondert steeken geven.

[+](fol. 16v:)

Lion
verkrachten? O mijn vaar! je maakt u hooft maar moe,
't geschiet met vrije wil, men dwingt daar niemant toe.

Don Jan. Camilla.

mevrou soo is de gront als ik u gink verklaren.

Cam
helaas! het is mijn schult, jk kan mij niet bedaren,
ik ben verlooren, och! nu ik u derven sal.

Don
ik ben verbannen, 'twas uw wil, mijn ongeval.

Cam
die door Jaloersheijt spreekt gaat redens spoor te buijten.

lion
mevrou, gelieft 'et u, ik sal de [-deur toe] ↑<toegank>↑ sluijten.

Cam
Ja, weest sorgvuldich, op dat niemant ons verspiet.
en gij mijn tweede Ziel, O [-*± .....*] ↑<gront van>↑ mijn'[-*s*] verdriet! |
verhaal mij, waarom gij u vaderlant, voor-/-deesen
verliet.

Don
soo't u gevalt, 'k sal u gehoorsaam weesen;
al is't, dat mijn gemoet in tranen schier verdrenkt,
wanneer mijn eed'le Ziel aan het verleeden denkt.
die'k schijn, en ben ik niet, O neen mevrou! uwe oogen,
en mijn verdichte naam die hebben u bedroogen;
Don Carel hendricus ben ik. niet sonder reén
veranderde ik dien naem, en mijn geslacht met een;
jk ben de tweede<n> Zoon, gebooren, en gesprooten
uijt de doorluchste stamm<e>, en alder braafste looten
van spangjen, ik was noch geen twintich Jaren, of
ik liet mijn vaderlant, en weelde van het hof
mijns vaders, om God mars te volgen op sijn schreden;
ik gink mijn eer, in een ses Jaarge dienst besteeden,
vrijwillich, tot de sucht mij wederkeeren deed
[-*± ..*] ↑<na>↑ 't waarde vaderlant, in veijlicheyt en vreed:
ik quam verheerlijkt, met een troep van hondert paarden,
die'k onder mijn gebiet, [-en gehoorsaamheijt] ↑<met groot gesach>↑
aanvaarden, |
als overwinnaar, [-*dat ik.....*] ↑<Ja,'tscheen dat ik self>↑ geleek |

den stryt-/-beren Achil, daar hector voor besweek;
soo quam ik met een vreuchd, en blijschap, als het scheijde
van een ses Jaarge tijt wel waardich was, 'k verbeijde

met ernst ons hofgesin, 't welk ik verwachtend was
om mij 't onthalen, maar, mijn vreugd verkeerd' dat pas
in droefheijt, ijder een vertoonde een pijnlijk wesen
in stee' van blij gelaat, mijn vader neffens deesen
gaf door sijn suchten, Ach! mijn oneer te verstaan,
schoon hem de stem besweek, noch tong geluijt kon slaán;
930 +

+(fol. 17r:)

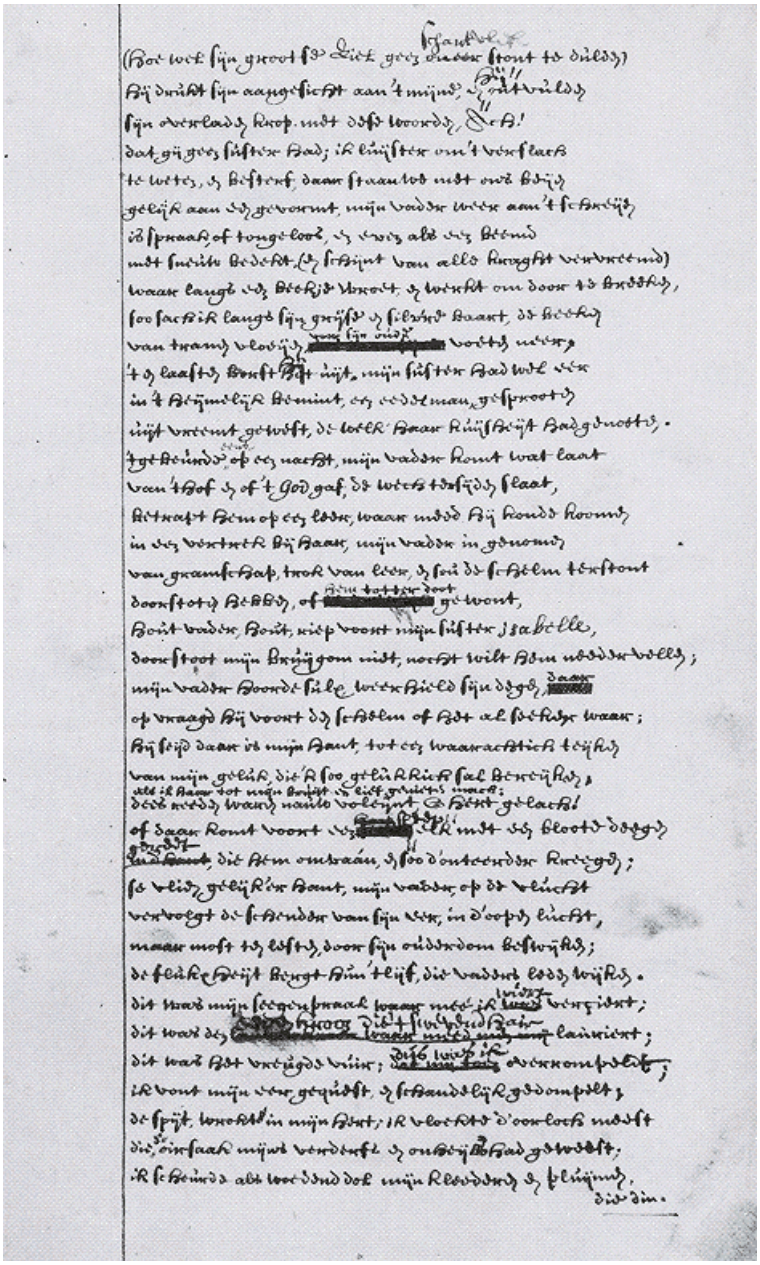

van Zeerijp fol. 17r

(hoe wel sijn grootse Ziel geen [-oneer] ↑<schantvlek>↑ stont te dulden) |
hij drukt sijn aangesicht aan 't mijne en ↑<hij>↑ ontvulden
sijn overladen krop. met dese woorden, Ach!
dat gij geen suster had; ik luijster om 't verslach
te weten, en besterf, daar staanwe met ons beijen
gelijk aan een gevormt, mijn vader weer aan 't schreijen
is spraak, of tongeloos, en even als een beemd

met sneuw bedekt, (en schijnt van alle kraght vervreemd)
waar langs een beekje wroet, en werkt om door te breeken,
soo sach ik langs sijn grijse en silv're baart, de beeken
van tranen vloeijen [-tot voor sijne] ↑<voor sijn oude>↑ voeten neer; |
't en laasten borst [het] ↑<hij>↑ uijt, mijn suster had wel eer
in 't heijmelijk bemint, een eedelman, gesprooten
uijt vreemt gewest, de welck' haar kuijsheijt had genooten.
'tgebeurde ↑<eens>↑ op een nacht, mijn vader komt wat laat
van 'thof en of 't God gaf, de wech tersijden slaat,
betrapt hem op een leer, waar meed hij konde koomen
in een vertrek bij haar, mijn vader in genomen
van gramschap, trok van leer, en sou de schelm terstont
doorstoten hebben, of [-*....doodelijk*] ↑<hem totter doot>↑ gewont,
hout vader, hout, riep voort mijn suster jsabelle,
doorstoot mijn bruijgom niet, nocht wilt hem needervellen;
mijn vader hoorde sulx, weerhield sijn degen, [-*± ....*] ↑<daar>↑
op vraagd hij voort den schelm of het al seeker waar;
hij seijd daar is mijn hant, tot een waarachtich teijken
van mijn geluk, die'k soo gelukkich sal bereijken,
<als ik haar tot mijn bruijt en lief genieten mach:>
dees reeden waren nauw voleijnt O hert gelach!
of daar komt voort een [-*± .....*] ↑<[-*hoop*]*sleep*>↑ elk met een bloote deegen |
[-in d'hant] ↑<gereet>↑, die hem omvaan, en soo d'onteerder kreegen;
se vlien gelijk'er hant, mijn vader, op de vlucht

vervolgt de schender van sijn eer, in d'oopen lucht,
maar most ten lesten, door sijn ouderdom beswijken;
de flukxheijt bergt hun 'tlijf, die vaders leden wijken.
dit was mijn seegenpraal waar meé ik [-was] ↑<wiert>↑ verçiert;
dit was de<n> [-lauwer kroon waar meed men mij] ↑<eeren kroon die 't swevend hair>↑ lauriert;
|
dit was het vreugde vuir [-dat mij toen] ↑<dus was ik>↑ overrompeld<t>; |
ik vont mijn eer gequest, en schandelijk gedompelt;
de spijt, wrokte in mijn hert; ik vloekte d'oorloch meest
die ↑<d'>↑ oirsaak mijns verderfs en onheijl<s> had geweest;
ik scheurde als woedend dol mijn kleederen en pluijmen,
+die d'ingebeelden waan soo'<n>breeden wech dorst ruijmen;
'k ging na mijn suster toe, die haar in 't Cloorster had +(fol. 17v:)
begeven, wijl tgerucht liep door de gantsche stat;
ik vraag'er na den schelm, sijn naem, hoe hij mocht heeten,
noch bidden, noch door straf kon ik uijt haar niet weten,
als't was een vreemdeling; dies gaf ik mij op reijs,
om mijn eersugte wraak in 't werkte stellen; 'k eijs
geen kontschap meer om hem te kennen, dan verkeerde
mijn naam, alleen om d'eer 't herstellen van d'onteerde,
en ben soo onbekent uijt spangjen voortgerost
tot hier, daar'k op een nacht u broeder heb verlost
uijt het gewelt, van ses verraders, die hem stonden
na't leven; hij bevant sich aan mijn dienst verbonden,
vereerden mij sijn hoff en gunst; Mevrou daar na
aanschoude ik u gesicht en [-*± .....*] ↑<waardicheeden,>↑, Ja
'k heb ↑<u>↑mij<n> [-aan u] ↑<stam>↑ verklaart; uw bruijgom is gekomen, |
en wat' er is geschiet in 'tgoed of quaat genoomen,
gij sijt 'er d'oorsaak van.

den marquis klopt.

Lion
mendosa hoorje niet?

Cam
O god! jk beef van angst, jk sorg wij sijn verspiet.

Don
grijp moed mevrou, gij droomt of stelt u 't quaetst te vooren

Cam
ik ben dit niet gewent, helaas! ik ben verlooren.

Dom
bedaar u toch mevrou, en swijg een weijnich stil.

hij klopt weer,

Cam
daar wert al-/-weer geklopt, wat of dit wesen wil?
helaas!

Don

wat nootlot Goon! sal ons hier onderdrukken.

Cam
wat sal ik doen?

Men
soo waar het bruijtje raakt [-*± ...*] ↑<aan>↑ stukken.

Cam
Ach! ik rampsalige! waar bergtge u, helaas!

Men
och! raken sij hier in, se breeken ons de blaas.

Don
jndien 't den hertoch is, 'k salt met de doot bekoopen.
blaas eerst de [-*± .....*] ↑<[-*kaarsen]>↑ ↓<fakkels>↓ uijt, doe dan de deur vrij oopen; |
soo dra hij binnen is, hij sij dan wie hij sij,
treet met u beijden, dan [-heel] ↑<al>↑ sagjes, t[*g*+]<o>t dat gij
er buijten sijt. vaar wel, jk sal hem hier verwachten.
mendosa blijft bij mij, 'k sal sijn voornemen trachten
←<eens> 't[*.*] ondersoeken.

Men
poep, daar had jet niet, [-*mijn....*] ↑<O neen!>↑
want gingt hier op een slaa[*.*+]<n> [-*.*]men brak mij hals en been. |
+

+(fol. 18r:)

Lion
op is de deur.

Arnestus.

nu hoop ik end'lijk uijt 't vermoeden,
en droom te koomen.

Lion
nu, 'tis tijt om sich te hoeden.

Cam
ik ga besturven in.

Lion
mevrou voorsichtich, gaat.

Men
'tis best in tijts gevolgt eerdat het wert te laat.

bin.

Arn
wat schelmerij is dit? het licht is uijt geblasen;
daar sijn der mij ontslipt, [-'t Gordijn is voor] ↑<een nevel dekt>↑ de glaasen. |
waar sijtge, spreeck?

Don
[*.*+] <i>k weet niet wat ik ↑<sal>↑ seggen[-*sal*].

Arn

spreek.

Don
'ten is den hertoch niet, de stem hem niet geleek.

Arn
hoe? spreektge niet? mijn dag' sal u wel haast doen spreeken.

Don
ik moet.

Arn
of ik sal u het hersen bekke breeken.
spreek seg ik wie gij sijt, [-en maakt*.....*] ↑<maakt u [-*mij*] aan mij>↑ bekent. |

Don
helaas! wat ongeval vervolgt mij op het end.

Arn
of'tsa, dit gaat 'er deur.

Don
ik sal u niet ontduijken.

se vegten.

hertoch, teodoor. en lijfwachten met toortsen.

teo
mijn heer, dit langs.

her
wie dert hier in der nacht gebruijken
dees moedwil? in mijn hoff? is 't den marquis?

Arn
mijn heer.

her
wel hoe, wats hier te doen?

Don
mijn ramp groeijt meer, en meer.

Arn
mijn heer, *i*k kom [-hier voorbij] ↑<dit langs>↑, en [-*± .....*] ↑<vind>↑ dien man geslooten
|
in dese kamer, 't welk mijn achterdocht vergroote
door dien ik trouwen sal, en soo ik niet en mis,
was hij hier niet Alleen.

her
vertoef, hoe, desen is
[-*± .....*] ↑<[-dien schellemse Don Jan.]>↑ ↓<den werker van mijn ramp.>↓, hoe
sal ik mij onthouwen; |
is't mooglijk dat hij sich durft op mijn gunst vertrouwen?
daar hij mij dus misnoegd'. ga [-heen] ↑<heen>↑ Arnestes, hier
sijn meerder vrouwen als uw bruijt, [-*ga*] ↑<dus>↑ doof dit vier;
ik weet wel, dat hij u niet heeft misdaan, ga heenen
en sijt gerust.

Arn
'k betrou mij op uw gunst Alleene.

marquis bin.

her
ontdek u nu, jndien gij voor de muren Zijt
wel eer beschaamt geweest, als tuijge van die tijt.

Don
helaas! ik ben omhals.

her
verrader, kan het wesen,
+dat gij u aangesicht bedekt, als een vol vreese?
ondankbare, dat ik u leven niet aanrand, +(fol. 18v:)
is om dat gij mij van u selfs sult wreeken, want
een man van edel bloet, en de gedachtenisse
van 'tquaad dat hij bedreeff, is machtich, om 'tgewisse
te dooden.

Don
maar mijn heer, eij! luijstert toch een woort.

her
wat kuntge seggen?

Don
soo mijn heer geduldich hoort.

her
soo g'u ontschul'gen wilt, is 'tnutter stil gesweegen,
u grove logen[-*en*] ↑<taal>↑, bedrieger, staatt mij teegen.

Don
Ach! wat ik hooren moet, bemerkt mijn heer, en laat;

her
onschuldich u niet meer, gij brout al weer verraat.
'kweet dat u Celia mint, en gij dert u vervoegen
in haar vertrek; wat kuntge meer doen, als misnoegen
den geen[-*en*] die haar ↑<be>↑mint, met uw antwoording.

Don
Ach!
is't mooglijk dat ik sulx moet lijden door 't ontsach;
sal dwank mij swijgen doen, en wederom bekennen
dat ik sijn Nigt bemin, om soo mijn eer te schennen?
neen [-beter hem verklaart] ↑<best de gront verhaalt>↑ O neen! want nu [-Camil] ↑<mevrou>↑
|
[-sal trouwen *± .....* swijg ik veel liever stil,] ↑<Camilla trouwen [-den marquis] ist best
dat ik dit hou>↑ |
[-eer ik hem meer misnoeg;] ↑<bedekt, hij is misnoecht;>↑ mijn hoop heeft mij bedroogen. |

her
[-*± ....*] ↑<quam>↑ in ↑<een>↑ ieders hert een spiegel
[-*± .....*] ↑<sich vertoogen,>↑, |
daar sou soo veel verraat, noch schelmerij, in schijn
van vrintschap, in 't gemoet van sommige niet sijn,
want ijder[-s] schelmstuk, sou hem als den dach vertoonen;
men mocht de werelt dan in veijlicheijt bewoonen;
[-*± ....*] ↑<dan>↑ was [-*± ...*] ↑<er>↑ geen bedroch, noch schelmerij, noch list; |
nocht vals getuijge, noch verraderij, noch twist;
nocht geen geveijnsde, die als vrinden sijn, benijders
van Anderen hun goet, noch blint geluk; en wijders
daar soude geen ondank'bre vrouwen sijn, maar wel
verkreegen dienstbaarheén, voor sulk een nare hel;
noch daar en soude [-*± .....*] ↑<noijt>↑ geen moorderij geschiede
om heijmelijk genot, maar ijder soud het vlieden;
daar sou geen grooten heer in huijs herbergen, een
verrader; noch geen schelm in vrinden schijn, O neen!
men sou elkaar beleeft, getrou, tot vrintschap neijgen;
Ja, ijder soude sich dan spieg'len aan sijn eijgen.
vertrek uijt mijn gesicht; dat ik u 't leven laat,
is om dat ik u heb bemint; vervloekte gaat,
en ruijmt mijn hertochdom, want vind ik u hier morgen
[+]jk sweer dat jk u sal in 't heijm'lijk doen verworgen.

[+](fol. 19r:)

Don
wat meerder straf, helaas, [-*± .....*] ↑<mijn lief>↑ Camilla, kan
ik lijden, als, dat ik verbannen ben, Ach! van
u oogen. wel ik sal mijn heer gehoorzaam wesen.

her
ga voor mij heen.

Don
mijn heer.

her
't en is geen gunst, maar vreese.

Don
waar toe Angstvallich, eij!

her
die een verrader is
geweest, kan't noch wel sijn. gaat voor.

Don
bij mijn gewiss'
gij doet mij ongelijk, 'k heb noijt dien naam gedragen.

her
't vermoeden staat mij vrij, en doet u schuldich dagen,
want die, die mij mijn lief wel eer benomen heeft
÷kan ↑<mach>↑÷mij benemen ook het leven, dat hier leeft.

[slotornament]

't vierde Deel,

'tweede uijtkomst.

Don Jan. Mendose.

Men
eij! ban het uijt u hooft.

Don
hoe is het met de paarden?

Men
al louter, fris en wel, se kunnen er wel Aarden,
en sijn vast beesich, door den honger in het gras;
recht uijt geseijt mijn heer, mijn dunkt het beter was
dat g'haar geselschap hielt.

Don
ben ik soo dwaas van sinnen,
om dat ik mijn verlies beklage [-*± .....*] ↑<in het minnen?>↑
is 't hert van Marmersteén? de Ziel van Diamant?
hoe, ben ik opgevoet bij wilde beesten? kan't
wel mooglijk sijn? O neen! en ben ik niet die geene
die om Camilla swermt? wie sal mij dat beneemen;
heeft mij den hertoch niet gebannen? sal Ernest
haar niet genieten? ik haar derven? en voor 't lest
florensen ruijmen? Ach verstrekt u dit een wonder
dat in dien dach, van mijn onluk, die mij bracht 'tonder,
[+][-mijn Ziel beter]
mijn Ziel [-*± ..*] treurt, en schreijt, om dien eellend'gen dach? [+](fol. 19v:)
jk sweer Mendosa, dat jk liever voor mij sach
een troep gewapent volk, ik sou'er min voor schroomen
als voor haar blixens, die [-selfs Gooden kan betoomen.].

in 'tnootweer van 'tgevecht, vertrou ik op mijn kracht
en wapenen; maar laas! wat tegenweer, wat macht,
staat jemant tegens soo een schoone vrou te kiesen

die haar onmoedich Mint, on[-*onmoedich*] ↑<lukkich>↑ moet verliesen. |
saagt gij dees morgen niet in haar bedrukt gelaat,
toen haar de stem besweeck (na dat se sprak, gij gaat
van mij, niet uijt mijn hert; mijn lief wilt toch gedenken
[-.aan mij, die om u sal in tranenvloet verdrenken;.]
[-.he.]laas! mijn broeder dwingt mij dat jk trouwen sal;
mijn broeder soekt mijn doot, en Arbeijt mijne val)
[-*± ....*] ↑<dat>↑ duijsent peerelen [-*± ....*] uijt haar ↑<lieve>↑ oogen vloeijde |
gelijk als Cristalijn , die 't wit Albast besproeijde?

Men
mijn heer, gij hebt het fraij en Aardich uijtgeleijt.

Don
Ach! wat vermoogen heeft een vrou, die, wense schreijt,
ons voort de Ziel ontrooft.

Men
mijn heer, wilt dit vertrouwen,
ik he[*.*+]<b> 'er wel gesien, de duijvel mochtse aanschouwen;
soo veul grimmasse, kon se maken met haar bek;
se trok de mont soo ijs'lijk scheef, Ja sonder gek,
men kon 'er mak'lijk een bescheete broek in spoelen;
de snotte bellen, sach men in er neus krioelen
met heele legers, en daar bij soo dik en groot;
se had een web van do*e*n wanneers' er neus een snoot.

Don
het schreijen sonder maat, staat leelijk, en Afgrijs'lijk;
't soet schreijen, dat sich niet verklaart, is wederprijs'lijk,
door dien den eijgenaar betoont een lachgende' mont,
en schreijend' oogen, Ja dat prijs ik in mijn gront;
soo deed mijn 'tweede Ziel; en nu ik min Mendos[-e] ↑<e>↑,
mach ik seer wel met sulk een onschult, suchten loosen,
of tranen storten, en beklagen mijn verdriet,
vermits het schreijen*,* tot een troost der quelling schiet.

Men
met schreijen sullen wij niet licht'lijk voort geraaken.

Don
[*.*+]<g>ij siet, dat ijder tree die 'k doe, mijn dood oorsaaken;
Ach! dat ik langsaam sterf, laat mij dan eens de smert
die mij onlijd'lijk schijnt, en d'obbert op het hert,
uijtkroppen mid'ler wijl aan dese velden, boomen
en vogelen.

Men
om aen 't ontnuchteren te Comen
mijn heer, wij sijn Alhier in een goe herreberg;
[+]wilt gij niet, dat ik hun om wat 'tontbijten verg?

[+](fol. 20r:)

Don
van hier, sie'k het palleijs.

Men
'twas beter, mocht'we seggen
dat wij een rustplaats voor ons beijde sagen leggen;
so[*.*+]<u>t gij 't palleijs niet sien, we sijn noch pas een mijl
gereijst van dese stat.

Don
hoe? sijnwe in der ijl
soo ver gereijst?

Men
noemt gij dat reijsen?

Don
jk noemt vliegen.

Men
en spoeijt ge geen meer wech, je sult u selfs bedriegen;
sulk reijsen op madril, heeft Jaren [-*± ....*] ↑<werk>↑ van doen;
gij meugt u hairen dan vrij [-vrij] verwen met fatsoen.

Don
'kwas niet ligtvaardich, al bleef jk lang onderwegen.

Men
neen, 'tis de mooden Als.

Don
'kseg een bedrog, er tegen.

Men
jk heb een man gekent, die grijs te bedde ging,
en smorgens, als hij van sijn bedde weer opsting,
toen had hij Zeegroen hair, met moije schijtgeele knev'len,
dat ↑<dee>↑ die quidam, om de oogen te benev'len
van die hij schuldich was, toen d'eijschers, die hem eer
grijs kende, saagen, [*A*+]<O>ch! se kenden hem niet meer,
elk sach hem aan verbaast toen hij hem soo vertoonde,
se vraagde hem, na hem, en of hij daar dan woonde;
hij, met een stadicheijt, antwoorde Ja, en seij,
die man is lang verhuijst, wat dunktje quam 't niet fraij;
daar mee bedroog hij doen, (door dien hij niet een spelt=had)
sijn eijgenaars, soo lang tot dat [-*± .....*] ↑<hij weeder>↑ 'tgelt=had. |

Don
weg met die sotternij, gij terricht mijn gedult,
ik wil niet datge rept, of voorder spreken sult;
maar spreek mij van Camil, waar aan ik ben verovert;
spreek van haar oogen ↑<ach!>↑ waar mee [-*sij den*] ↑<'s een>↑ mensch betovert; |
die wist, wat datse dee.

Men
mijn heer, jk sou vermoen
[-*als dat se*] ↑<dat zij vast>↑ peuselt, van een braaf gemest Cappoen; |
daar bij een beeker wijn, schier boorde vol geschonken,

en na 'tontbijten daar eens lustich opgedronken,
want bij de Juffertjes, is 't al een out gebruijk,
se houwen 'tmet g[[*.*+]<e>] ↑<e>↑ en glas, maar beeker, of een kruijk, |
om dat d'aanschouwers niet en sullen onderscheijden,

+(en ook om d'eer) of 't wijn, of water is van beijde.

+(fol. 20v:)

Don
mendose, ik bevin u van een swak vernuft.

Men
wat meenje heerschop, dat Camilla haar versuft,
of datse niet en eet, O! 'tsal soo lang niet duuren
of gij sijt Allebeij getroost, eer veertich uuren;
geen beter raat, en is er voor de liefde ↑<heer>↑, Als
ver van elkaar te sijn,

Don
dien raat keur ik voor vals:
'tkon sijn, indien dat ik haar kuijsheijt had verkreegen,
dat ik 'er dan vergat; maar nu mijn brant, gesteegen
in top, vermach, dat jk in haare liefde blaak,
is't ook onmoogelijk dat jk er nu versaak.

Men
wel hebje niet alleen bij haar geweest, voor deesen?

Don
en of ik, stont mij dan haar gramschap niet te vreesen?
'tontsach haar eijgen is.

Men
dat schaat niet, alsse sien
de handen leedich, sonder dat se weerstant bién,
dan sijnse meer verstoort Als anders, 'tis een oorden
van bloode vrijers, die niet hebben als de woorden,
en voorder van geen daat.

Don
Mendosa, wat een vreuchd,
als ik 'er noch om denk, mijn boesem is verheugd,
Ja schatert om 'tgenot, 'kheb haar sneuwitte handen
gedrukt, en deedse voort aan mijne lippen stranden,
en kustens' doch een buij van haar ontroerde geest
is letsel van mijn vreugde, en mijn vermaak geweest.

Men
soo heeft se u daar na de handen noch onthouden;
gut quamje achter d'hal, dat smeerich volkje, souden
u handen, voeten, pens, Ja al de rest met een [-*te*]
toe schenken.

Don
swijgt 'er van; Mendosa, voort ga heen
en saalt de paarden, want 'tis tijt dat wij vertrekken.

Men
ik ga. maar wanneer sal ik uwen naam ontdekken?

Don

niet eerder voor dat wij in spangien sijn.

Men
jk sal.

men bin.

Don
ha! vroolijk pluijmgediert, die met een blij geschal
de treur'ge herten kunt vermaken, wilt verkonden
Aan mijn Camilla, hoe gij mij hier hebt gevonden,
maakt haar deelachtich al mijn suchten; eij! ontdekt
O bergen! die elke kruijn schier tot den heemel strekt,

+aan haar mijn [-suchten] ↑<klachten>↑, die gij hoorde; en gij beeken
getuijgt er mijne smert. +(fol. 21r:)

octavio

gelukkich ik mij reeken
dat ik u vind, mijn heer.

Don
wien sijtge?

octa
'k ben octaav',
een dienaar des marquis, dan egter uwe slaaf.

Don
waar heen? of waar na toe?

octa
ik ben een Afgevaarde
hier van florensen, om dees brieff, aan uw hoogwaarde
te lev'ren, van mijn heer Arnestes.

Don
wel, wat of
het wesen mach? ik lees.

Brief

Aen mijn heer Don Jan.
Mijn heer u schielijk vertrek, is belett geweest dat ik
geen behoorelijke Afscheijt van u E heb konnen
nemen; 'k versoek derhalven aan u genade, datge
desen brief gelieft met ijver tot madril te bestellen,
door dien' er mij veel aan gelegen is; dit doende, ben
ik eeuwich aan u verplicht. vaart wel.
De[-n] Marquis [-de] Cantelmo.

octa
mijn heer, ik neem verloff.

Don
ga, seg u heer, ik sal in alles hem vernoegen,
en mij sorgvuldichlijk [-*± .....*] ↑<ten sijnen>↑ dienst vervoegen. |
maar segt me, of hij sich jn spangien eer onthielt.

octa
Ja, voor een tijt, dan door een seek're twist, gevielt
dat hij op 't onversienst' Madril heeft moeten ruijmen.
God spoeijt uw reijs, mijn heer, ik derf geen tijt versuijmen.

oct bin |

Don
daar werd ik weer op nieus getroffen in mijn geest;

[-*soo d.....*] ↑<want nau komt mij ter oir>↑ dat jmant is geweest |
jn spangien, of'tgedacht, vermoed met veel indachting,
het dien te sijn, die 't huijs mijns vaders, in kleenachting
gebracht heeft, en geschent mijn suster jsabel.
jk sta, gelijk bedwelmt in mijn begrijp. jk hel
mijn oiren na het geen octave tot mij seijde.
Door seekre twist, is hij op 't onversienst gesheijde

+uijt Spangien. wel hoe nu? sou dees Arnestes, die
niet kunnen sijn, de geen die 'k soek, van welk' ik vlie? +(fol. 21v:)
waar toe getoeft? wat mach ik lang mijn selve quelle.
helaas! wat sie ik? aan Mevrouwe jsabelle
hendricus, in het koninklijke klooster, tot
Madril. O hemel! is het moogelijk? O God!
jk blijf als Zieleloos. op wraaksucht, [-op] ↑<dat wij>↑ |- -| nad'ren |
den schender van mijn huijs. het bloet, dat '<nu>' door de Ad'ren
in al de Minderleen van 't lichaam was verspreijt,
verlaat het alles nu in dees gelegent heijt,
en sakt vast na het hert, om dat wel te bewaren;
O! wond're kracht, waar in mijn pijn schijnt op te klaren.
ik open slegs den brief, waar in mijn ongelukx
[-*sich.....*] ↑<vertooning is*,*>↑ helaas! mijn Ziele is vol drukx |

Brief.

na dien ↑<den>↑ heemel heeft mijn jsabel' besloten
dat ik u derven sou, twelk leijder! is gesproten
alleen [-ich uijt mijn *schult**] ↑<door't slinkx geluk;>↑; ach! jk betreur (voorwaar) |
dees al te droeve staat, u af sijn valt mij swaar,
mits ik u heemels ligt niet meer a[*.*+] <a>nshou, maar 'k hoope. |

wat hoev' ik meer bescheijt of dit meer door te loopen;
ik rand mijn vijant aan, terwijl mijn gramschap brant
door[-mijne] ↑<een gerechte>↑ wraak, die mij hier aan verpant;
die mijn doorluchtich huijs geschent heeft, sal niet leeven
indien ik leven heb, jtalien, sal beven
wanneer men mij maar noemt. mijn Minnen ijver, socht
al middel, om den schelm te doon, maar noijt volbrocht,
door-/-diense nimmermeer geen oirsaak kon besteeken;
maar nu dat jk hem ken, 'ksweer dat ik mij sal wreeken.
den hertoch kan mij sulx vergeven, [-*± .....*] ↑<'tis waar>↑, dat
ik hem [-belooft heb om] ↑<belooven most>↑ niet weder [-*± ....*] ↑<dese>↑ stat |
[-*± .....*], ↑<florensen te betreen.>↑, doch [-sal] ↑<'k sal>↑ het niet volvoeren, |
in sulk'er voege, neen, de tijt die leert mij loeren;
'tis mijn eersucht'ge wraak, [-dat dwingt mij] ↑<'twelk mij tot>↑ wreeken port; |

al wiert 'er self mijn bloet, en leven voor gestort,
'tis eerlijk; want een man, daar d'eer is [-*± ....*] ↑<bij>↑ verlooren, |
is al soo veel als doot, Jaa gants onnut gebooren;
mijn liefde, en [-*mijn*] ↑<mijne>↑ Eer, [-*± ...] ↑<hem>↑ sullen, (beij in 't spijt |
der Goon) [-*hem dooden*] ↑<doen sterven>↑, want mijn liefd, volminnenijd |
ontsteeken, en mijn eer geschent, en onverduldich,
+soo sal mijn eer, en liefd' te saam' hun kragt sorgvuldich
in een vervoegen, om in 't werk te stellen, mijn [-eer] +(fol. 22r:)
eersucht'ge wraak, dat tot voldoeninge sal sijn
mijns plichts. Mendosa, hou.

Men
mijn heer, wats u begeren?
wilt gij vertrekken?

Don
neen. 'k wil na florensen keeren.

Men
hoe doolje weer op nieu, wat drommel suljer doen?

Don
den schender van mijn eer moet voor het schelmstuk bloen.
dat is Arnestus.

Men
baas, hoe komtge dit te weten,
O broek, is't waar, ik wil niet graag Arnestus heten.

Don
uijt eijgen brief, die hij aan mijn vrou suster schrijft,

Men
sie toe, dat gij de saak niet al te hert en drijft.
[-*wie gaf u dese brief*] ↑<ik vin mij heel beswaart.>↑

Don
[-*± .....*] ↑<de nacht sal ons verstrekken>↑
[-*± .....*] ↑<een trouwe hulper
[-*±..*]↑<om>↑ on[*.*+]<s>e aanslag [-sal] ↑<te>↑ bedekken;>↑ |
[-*± ik sie.....desen nacht*] ↑<mij dunkt, ik sie alree>↑ mijn wreeksucht [-Al] ↑<heel>↑
voldaan, |
mijn vijant neer gestort, Mendosa laet ons gaan.

[slotornament]

'tvijfde Bedrijf.

Eerste uijtkomst.

Camilla, Lionide.

jndien gij mij bemint, vergunt mij dan een beede,
Ach! lionide, laas! volvoer toch mijne reeden,
toon u barmhertich nu met mij, beneem mij toch
't bedroefde leeven, op dat ik geen slimmer noch
verwacht, eer dat jk sterf; hoe sal ik kunnen leven?
nu dat mijn tweede Ziel sich most van mij begeven:
'k beken, 'tis waar, ik heb [-te weijnichu] ↑<-u alte schaars>↑ bemint |
door dien de [-de brand'ge pijn (die lust, en rust, verslint)] ↑<het brandend vuur des hertogs hoe Ontsint>↑ |
[-die kom u heb geleen,] ↑<het ook mijn zinnen dreeff>↑ mij niet en kon beroven |
van 't leven; Ach! een pijn gaat dese noch te boven;
mijn pijn bestaat alleen niet, om dat ik verloor
+hem die mijn Ziel gebiet, mij komt noch swaarder voor;
ik lij noch meer verdriet, nu ik door dwank [-sal] ↑<moet>↑ trouwen | +(fol. 22v:)
een, die ik [-altijt heb] ↑<voor altoos>↑ gehaat ↑<heb>↑ om aan't [-*e*] schouwen; |
Alsoo, dat ik beween in 't binnenst' van mijn Ziel;
dien ik verlooren heb, en treur om die 'k behiel,
[-*± ....*] ↑<door>↑ dien ik hem versma.

Lion
mijn deert u droevich klagen;
jk wenschte, dat u liefd met sulk' een wel behagen
verand'ren kon, gelijk het nu met Celia Zij:

Cam
Ach! haar lichtvaardicheijt, is kunbaar nu aan *M/m*ij;
sij is al weer getroost, ↑<en>↑ ik moet [-al] l*i/e*evend' sterven.

Lion
wat kuntge doen Mevrou?

Cam
ik wil een bruijgom derven.

Lion
maar wie kan sulx verhoen.

Cam
wert mij dan staal ontseijt?
of wat fenijn? meent gij dat daar meer onderscheijt
van soo te sterven is, of met een man te paren,
wiens naam ik eeuwich haat; waar is er meer beswaren
van sterven, waar toe is dan langer 'tleven goet?

Lion
[-mevrou] ↑<daar is >↑ den hertoch, en [-Arnestes komt] ↑<u Bruijdegom>↑ |

hertoch, Arnestes.

sulx moet
nu volgen.

Cam
Ach! wat raad, waar sal ik mij verbergen?

Arn
mijn heer.

her
wilt mijn gedult, door reén niet langer tergen.
seg, waarom quaamt gij hier?

Arn
alleen, om door de trou,
uw suster, en mijn bruijt te [-maken] ↑<egten voor>↑ mijne vrou.

her
wel, waar na wacht gij dan?

Arn
heer hou het mij 'ten goede;
jk vrees uw gramschap meest.

her
dit kan ik niet bevroeden,
[-.waarom mijn gramschap? kan mijn suster [dan] ↑<[*±...*]>↑ instaat |
in bloet en eedeldom met u niet houden maat?]
↑<sis soo>↑ in wetenschap, [-*± .....*] gelijk een ijder hoorde
te sijn.

Arn
'tis waar. maar.
+

+(fol. 23r:)

her
sacht, gij brengt mij door u woorden
in veel vermoedens.

Arn
heer, mijns oordeels, kan een vrou
[-*± .....*] ↑<schoon dat>↑ haar sinlijkheijt niet eens is met de trou, |
wel kuijs, en eerlijk sijn.

her
wat wiltge hier mee seggen?
[-als] dat haar*<e>* sinlijkheijt moet op een ander leggen.

Arn
mijn heer, is wel bekent, dat ik voorleden nacht
een man vont in er Zaal; dit neem ik seer in acht.

her

dien man, sijn naam en staat, [-*± .....*] ↑<heb ik om reén>↑ [-ge]↑<ver>↑sweegen.
|

Arn
een And're Juffer, seijd gij wass'er, maar daar tegen
vermoe ik dat het was u eijgen suster.

her
neen,
'tis Celia geweest.

Arn
dat heeft se niet beleen,
maar wel ontkent.

her
geen vrou en is soo buijten kennis

of soo verblint [-*± .....*] ↑<[-*± .....*] wanneer t-/-haar>↑ eer gedijt tot schennis, |
(se is dan wie sij is) of spaart de waarheijt al:
waant gij dat Celia, om uwen'twille, sal
haar selven schenden, neen, de [-alderlichtste] ↑<lichtvaardichste>↑ vrouwen |
die'r sijn, in sulk'er voeg, haar willen eerlijk houwen,
omdat se 't niet en sijn; Onmooglijk datmen kent
de vrouwen, wanneer sij beminnen, want in 't end
missaken sij al 'tgeen het welk men sach voor oogen;
[-*± ...*] ↑<de>↑ loogen[-*en*]↑<taal>↑ voorwaar, [-*geen..... van*] ↑<is van soo'n groot>↑
vermoogen |
[-als] ↑<dat sij>↑ selfs [-de] waarheijt schijnt; dan 'tgeen men niet en siet |
hoeft nimmermeer beweert, noch het en argert niet.
het was Don Jan, die gij er doenmaals hebt gevonden.
die Celia bemint, en hem die vrijheijt Jonden:
ik wensten om mijn staat, dat sijn gesicht, wel eer
was op mijn Zuster selfs gevallen, Ja, jk sweer
het had mij lief geweest; 'tluk mocht mij niet gebeuren.

Cam
heer broeder.

Arn
daar's mijn Zon, en oirsaak van mijn treuren.

her
mijn gramschap wast door u.

Cam
[-*± .....*], mijn heer, hoe dat, waar door?
←<[-*± ...> ....*]

her
geeft eerst malkaar de hant [-*i*]'k sal u [-*dan d.....*] ↑<dan na behoor>↑ |
Antwoorden.

+(fol. 23v:)

Cam
hoe mijn heer?

her
gij sult mijn wil volbrengen.

Cam
ik seg van Ja, maar laas! gij sult mijn pijn verlengen.
maar luijstert eerst mijn heer, en weest soo lang gerust:
[-*het schijnt dat den marquis*] ↑<'tschijnt of mijn bruijdegom>↑ met al te weijnich lust|
bemint; 't en waar niet recht, noch billik, dat hij troude
gedwongen, dat veeltijts in eeuwicheijt beroude;
het is mijn ongeluk geweest, door dien het schijnt
dat jk hem niet behaag, 'tgevoel mij hier toe pijnt
dees reen te uijtten, dat jk mij niet sal begeven
↑<om een>↑ te trouwen, [-*± .....*]; die sou lustloos bij mij leven.

her
is't mooglijk, dat gij mij met uw geveijnsde reén
te gader onderhout.

A
'tis veel te lang gestreén.

Cam
eij! luijster broeder.

her
hoe? gij gaat mij eerst vertoonen
dat u Camilla niet heel wel bejegent, loonen
verloofden soo elkaar? mijn suster, die beklaagt
uw schaarsche liefde, waar in gij haar gants mishaagt;
gij segt Camilla is ondankbaar, en sij weder
schelt u voor al te koel; dit werpt mijn staat ter needer,
en kreukt hier mijn ontsach. 't-/-schijnt jk mijn gal schier spuw.

Arn
ik sprak altoos mijn gront,

Cam
'k bedroog u noijt, noch nu.

her
wie van u beijde, spaart de waarheijt.

Cam
mijn genade,
de liefd onschuldigt mij. Ach! spraak, gij komt te spaade.

Arn
O! wel gebooren maagt, heb ik aan uwe schoont,
iets onbeleefts in't minst beweesen, of getoont?

Cam
Ach! [-*dat ik.....*] ↑<duldeloose smert.>↑

Arn
was mij 'tgeluk soo eijgen,
dat sij ↑<mij>↑ had besint, wat onweer, kon mij dreijgen.

her
jk weet niet suster, wie [-b] van beijden ik de schult
sal geven, maar jk wil[-*t*] gij morgen trouwen sult.

Cam
wat raat?

her
wat segtge.

Cam
heer, 'ksal u gehoorsaam wesen.

her
en wat Arnestes dwingt, en mij met recht doet vreesen,
om sulx met hasticheijt te vord'ren, is alleen
+om 't muijtend grau, 't welk vaak holt buijten reed'lijkheén,
op dat het niet vermoe' dat u jets wederhouwe, +(fol. 24r:)
om met u bruijdegom op 't staatelijkxt te trouwen.

her bin.

Cam
O! wolken! stort vrij neer, het vonnis is gevelt
waar in mijn doot genaakt.

Arn
Mevrou, jk bid, eij! stelt
u hert gerust. jndien gij tot mij sijt genegen
gelijk ik tot u ben, soo laat dit Achterweegen;
jndien, gij mij bemint, soo maticht uwe druk;
jk bid, verstoot mij niet van 't overich geluk,
dat jk door u, mijn lief, soo heerlijk kan genieten;
Ach! stopt dees brakke vloet die uijt uw oogen vlieten;

bedekt die sterren niet die mij verlichten; Ach!
schuijf weg dees neev'len, soo heb jk een dub'len dach.
wat mijmert uwe geest? eij! spreek, mijn uijtgelesen.

Cam
wat sal ik [-sal ik] seggen, Goon! mijn heer, het moet doch weesen,
wij sijn hier nu Alleen.

Arn
't is waar.

Cam
het moet 'er uijt,
mijn krop is overlaán.

Arn
wat is't mijn waarde bruijt?

Cam
jndien gij mij belooft met ridderlijke eeden,
sulx aan mijn broeder niet te melden, oft verbreeden,
jk sal 't u seggen.

Arn
Ja, dat sweer ik u Mevrou;
ontdekt mij dijne gront, 't geheijm jk bij mij hou.

Cam
'tgeheijm sal ik u in 'twee woorden voorts vertoonen,
mits wij Alleenich sijn sal 't selfde mij verschoonen.
'k-/-bemin een ander, siet of gij nu trouwen wilt.

Cam bin.

Arn
'k-/-bemin een ander siet of gij nu trouwen wilt.
is't droom, of waarheijtt? Goon! waar[-*± ...]'<toe>' meer tijts verspilt? |
komt wederom bij mij, verdoolde, en dwase sinnen;
laat af, van weder soo lichtvaardich te beminnen;
Camilla, die bemint een Ander; wech, uijt mijn
gedachten, neen, Camil en sal[-'t] het nimmer sijn;
dorst gij, die ongetrout noch sijt, met ernst be minnen,
wat soutge dan getrout, met minder vrees beginnen,
met meerder vrijicheijt? dorst gij soo onbeschaamt,
mij seggen in 't gesicht, [-dat geen*sints*] ↑<het welk u niets>↑ betaamt, |
[+]dat gij een Ander Mint? mint, daar 't u kan vermaaken;
mij walgt van uwe Min en sal se ↑<ook>↑ eeuwich laaken. [+](fol. 24v:)
maar laas! wat sal ik doen? jk heb haar toe geseijt
te swijgen (Ach! dit is te groot een onderscheijt)
en aan mijn heer belooft het houw'lijk te volbrengen:
dit schaad'lijk vuir, sal mij aan wedersijde zengen.

octavio.

mijn heer, ik heb u brief, in eijgen handen van

u vrient Don Jan bestelt, hij namse dankbaar an.

Arn
hoe veer was hij van hier?

octa
een groote Mijl, soo 'k oordeel.

Arn
dit is de beste raat, en middel, ook een voordeel,
om mijn voor[-*± .....*] ↑<stelling uijt te>↑ voeren, dat jk mij |
op reijs geef, met Don Jan, op dat [-*± .....*] ↑<dit werk>↑ gedij
tot volle wensing [-*mijner*] ↑<van mijn>↑ saaken: groote gooden!
wie was oijt schuldich, die uw straffe is ontvlooden?
Ach! jsabel, 'k beken jk heb uw eer gerooft;
jk weet, dat gij 't koraal van uwe wangen, dooft
met silte tranen, om uw neerval te betr[*..*+]<e>uren;
nu komt den hemel, om u weder op te beuren,
en wreekt aan mij te regt mijn trouweloose daat:
Ach! waarde jsabel, mijn halve Ziel ↑<gij>↑ gaat
in liefd te boven, die, die sich bij u beroemen,
of die getrou in liefd hun tot hun's minnaars noemen;
des vlie jk van die geen, die mijne liefd verstoot.
de broer van jsabel, staat (hoor ik) na mijn doot;
dies sal ik met Don Jan na spanjen mij begeven,
op dat ik Minder noot, en schipbreuk loop aan 't leven,
ik ken hem voor mijn vrind.

octave,

octa
hier mijn heer.

Arn
soo dra de dachbood' in, ons uijt het Oosten weer
komt groeten, sultge 'twee van mijne paarden, houden
gereet, hier aan de poort, swijg 'tgeen ik u vertroude;
mijn leven, of mijn doot bestaat Alleen hier in.

octa
jk sal sorgvuldich sijn, en volgen uwe sin.
wil sijn genade, sich dan voor een wijl vervreemen?

Arn
'k-/-vlie van een dier, die mij het leven wil beneemen.

[slotornament]

[+]Laaste uijtkomst van het spel.

[+](fol. 25r:)

Don Jan, Mendose.

Mendose, 'kheb uw raat in geen'er wijs van doen,

het sal, en 'tmoet soo sij[-n]; is 't hert nu in de schoen
gesonken? waar's-/-uw moet? gij leeft, en hebt geen leeven;
uw naam heeft klem genoeg om u voort [-klem] ↑<kracht>↑ te geven.

Men
neen heer, 'ken vreese niet, nochtans, 'kgevoel mijn hert
dat het van moet en kracht, geensins geprikkelt wert;
waar ik van 'tslach van de mendosaas, ik vertroude,
geen Cajus Julius, noch geen Alexanders, soude

mij lijken, maar een slegte Mendose, als ik ben,
wat sal die kunnen doen, die toch niet doen en ken:
'tis waar, mijn moeder heeft mij menichmaal voordesen
geseijt, waar uijt ik raam, mijn vaar sou kunnen weesen
van goet geslacht, maar hoe? wat weet jk of se liegt,
jk heb hem noijt gesien.

Don
soo 't oir mij niet bedriegt
hoor jk daar eenich volk; men tree wat aan deen sijde.

Men
och! is 't den hertoch, baas we sellen der voor lijden.

Astolfo. Rijcardo.

←<'k> verwonder mij op 't hoogst dat het soo lang berust,
noijt was het een gebruijk; een ijder is belust
en haakt vast na de uir des troudachs, hoe mach t Coomen?
weet gij er niet wat van? eij helpme, uijt het droomen,

Rijc
heel weijnich, 'theeft mij ook in twijfeling gebrocht,
dat ik nieusgierich, hier de gront van ondersocht;
mijn oordeels, moet mevrou Camilla siek'lijk weesen;
dan 'k hoope, datse nu al weder is geneesen,
want morgen weet jk wel, sal't hunne troudach sijn.

Asto
van wie hebt gij't bescheijt.

Rijc
de grave, heeft het mijn
van Avont selfs geseijt.

Asto
gij doet mij seer verlangen.

Rijc
hij salse morgen tot sijn vrou, en bruijt ontfangen.
want alles wert bereijt.

Asto
kom treeden wij maar voort,
want 'tis in 'tnaarst der nacht.
+

+(fol. 25v:)

Don
wat heb ik daar gehoort?

Men
u lief sal trouwen, Ja, ik moet het self geloven,

Don
O neen! ik sal dien schelm van 'tleven eerst beroven.

Men
eij! dats maar wint.

Don
hoe wint? en ben ik niet de Zoon
van Don Jeronimo, hendricus? die de kroon
van Asia, wel eer deed beven? sal ik swerven,
en sterven duijsent doón, en hij en sou niet sterven?
neen, sterven sal hij, Ja, alwaarender soo veel
[-perijklen] ↑<onlukken>↑ onderweeg, als wen'er in 'tgeheel
wel bloemen sijn op 't velt, [-*i*]'k sal [-mijn lust] ↑<nochtaans>↑ ↑<mij>↑ versaden |
in 't bloet des schenders, en mijn wraaklust overladen;

geen duijvel uijt de hel sal hem bevrijden. kom
lang mij de masque hier, op dat ik mij vermom.
om niet bekent te sijn; en geef ook de lantaaren.
mendoos hoe laat is 'tal?

Men
'k kan't uijt geen starren staren.
'tis over eenen, heer, siet voor u wat gij doet,
en stap niet reukeloos uw eijgen doot te moet.

Don
'k vertrou, aan dese kant sal ik de kamer vinden;
is't desen niet?

Men
Ja heer, wat durfje onderwinden.
hebt gij de sleutel al?

Don
dees salse open doen.
't slot moet versprongen sijn.

Men
maar kenje 't niet vermoén?
het waarschout ons, en seijt gaat wech, se sullen 't hooren.

Don
het schijnt of ik mijn breijn en kennis heb verlooren,
in plaats van op te doen sluijt ik de selfde, maar
nu isse open, Goon! [-*± .....*] ↑<sterkt>↑ mij in dit gevaar.
Mendosa hou de wacht, jk sal na binnen stappen,
op dat hier niemant ons komt onversiens betrappen.

Don bin.

Men
jk ben de rechte man om wacht te houden, baas,
je bent geheel verdoolt, of hallef bakken dwaas;
ik beef al ree van angst, want in dees duijsternisse
te blijven, o wat haast, dat salje lijkwel missen,
want komt de ronde hier, die slaanme lichtlijk dood,
en geven mij tot graf een stinkaas van een sloot;
neen, 'tis de beste wijs' het haasepat te kiesen,
als hier soo reukeloos het leven te verliesen;
'tis beter, dat men seijt Mendosa is't ontvlucht,
als dat hij is vermoort, O neen! ik heb geen lucht
op 't magere banket dat d'oorloch voor komt dienen,
[+]maar wat een vette weij, of keuken komt verlienen,
dat is mijn hert en sin; ik ben altoos geweest [+](fol. 26r:)
een vijant van de twist, en heb se [-*± .....*] ↑<altijt>↑ gevreest,
maar de goetherticheijt sal noijt uijt mijn verhuijsen,
want als ik saterdags, mijn hemt begin te pluijsen
(van het gewormte, 'twelk hier onder ons' monsieurs
van groote naam, is, die niet hebben in de beurs)
wil jk 't gevogelt, dat sich daar onthout, niet dooden,

maar schuds'al een voor een, gelijk als ongenoode.

maar holla, wat gerucht hoor jk daar binnen.

Arn
Ach!
helaas!

Don
O schelm! dees uir, verkondicht u dien dach,
en stont van uwe doot.

Arn
holla! komt voort dienaren,
Clarin, octaaf, tristan, kom wilt uw heer bewaren.

Arnestus Don Jan uijt . Arnestus in de hant gewont

wien sijt gij, man of schauw? seg op, wat komt ge doen?

Don
ik heb u dood bestemt, gij sult voor 't schelmstuk bloen.
mendosa, sluijt de deur, soo kan hier niemant komen.

Arn
wien sijt gij.

Don
die u 't bloet uijt d'Ad'ren sal doen stroomen,
uw vijant onbekent.

hij ontmaskert hem.

Arn
O hemel! wat jk sie,
Don Jan.

Don
die ben ik niet.

Men
waar pokken, of jk vlie.

Arn
indien ik u in jets misdaan heb, seg lafharte,
waarom en dorstge mij niet voor den degen tarten;

Don
bemerkt dat jk niet vecht, maar dat jk kom voldoen
mijn eersuchtige wraak; dit sultge nu vermoen,
dat een die straft, niet volgt den wil van den Misdader.

Arn
hier blijkt het, datge sijt niet min als een verrader,
en dat gij voor mijn kling, kleenmoed'ge waart bevreest,
indien gij u dus wreekt.

Don
dat ben ik noijt geweest,
mendose lang hem d'uw, op dat hij sich verdeedich.

Men
wat bruijt hem liever doot, den honsvot is mineedich.

Don
daar is den hertoch, Goon!

+*hertoch, teodoor, Clarin, octavio, Ricardo Astolfo, lijfwachten, met toortsen.*

+(fol. 26v:)

wie stelt mijn hof in roer,
in 'tnaarste van de nacht? [-*± .....*] ↑<van wie |- -| is dit>↑ rumoer? |

teo
sla doot die schelmen.

her
hoe? wat sie ik voor mijn oogen,
wie heeft u dus gewont, en al te schelms bedrogen?

Arn
god dank, 'ten heeft geen noot, dan 't leven liep gevaar.

Don
Ja schelmen, kom vrij aan, ik sal u allegaar
doen storten voor mijn dagg' soo gij mij durft bestooken.

her
wat hoor ik, 'tis Don Jan, hoe komt hij ingebrooken?

Arn
'k en weet mijn heer, ik bid hem eerst eens ondersoekt
wat oirsaak dat hij had, waar door hij soo vervloekt
[-*± .....*] ↑<mij aan>↑, mijn legerstee soo schelms quam overvallen. |

Don
'twas mijn eersucht'ge wraak, ik toon hier voor u allen
dat jk mijn eer bemin.

Arn
wat eer.

Don
soo luijstert dan.

her
neemt hem gevangen voort.

Don
toon dat gij sijt een man

mendosa.

Men
wel mijn heer, ik sal de vrees verJagen,
en sien eens, of ik ook mijn naam vergeefs sal dragen.
sla doot, de bruij, sla doot.

her
onwil'ge, 'k-/-sweer gij sult
noijt wissen uijt mijn hert uw grof begangen schult.

Camilla, Celia, Lionide.

heer broeder.

Celi
neve.

Cam
hoe, wats dit?

her
het aldergrootste
verdriet, dat jk oijt leed, Don Jan een van de snootste
verraders, heeft soo schelms, uw bruijdegom gewont.

Cam
wat segt[-*± .....*] ↑<ge>↑ waarom ↑<doch>↑, ontdekt me toch de gront. |

her
'k heb hem mijn rijk verboon en boven ban, en boeten
komt hij weer in mijn hof, en treet hier met de voeten
mijn vorstelijk ontsach.

Cam
helaas! wie had'tgedacht;
onbreek[-baare]↑<keelijke>↑ liefd'[-e] nu salmen uwe kracht
(in dees gelegentheijt,) met hert en Ziel vertoonen;
het alder wreetst gediert, waar het sou moogen woonen,
+beschut, en herbergt wel sijn Jongen, mits de liefd
de selve 'tingewant door-/-wortelt, en doorgriefd; +(fol. 27r:)
waar toe dan lang getoeft? [-laat] ↑<laat>↑ ik ↑<[-*± ...*]>↑ hem
[-*gaan*] ↑<nu>↑ beschutten, |
die niet ben sonder hem, die mij kan onderstutten:

mijn Ziel, maak onderscheijt, sijn leven, is het mijn,
sterft hij, die selve stont sal 't ook mijn sterflot sijn.
geen maagschap is soo groot, of liefd moet overwegen
waar 't minnen 't suijver is, komt voort, geeft mij uw degen
op dat jk hem vermoord.

Don
hoe? kantge tegens mij?

Cam
alsoo mijn lief, 'k wil dat u lot mee 't mijne Zij.

her
[-*± .....*] ↑<'tsa, vlieg den booswicht in.>↑

Cam
sacht broeder, slaat uw handen
aan't bloet van Carel niet, gij sult mij eerst aanranden,
eer gij hem jets misdoet, en dees barmhart'ge borst
doorsteeken, dat mijn bloet [-*± .....*] ↑<d'aarbodem>↑ eerst bemorst. |

her
wat Carel is 'er nu 'kgeloof uw sinnen doolen.

Cam
'tis waar, mijn sinnen sijn aan't doolen, door verhoole
en kuijsche liefd [-*e* Ach!] ↑<mijn heer>↑ Don Carel is mijn man. |

her
gewisselijk gij dwaalt, hoe? desen is Don Jan,
[-*± ..*]gij gaat hem [-*± ...*] met de naam van Carel sotlijk noemen, |
Ja ↑<selfs>↑ uw[-*± ..*] bruijdegom.

Cam
jk wil het niet verbloemen,
mijn heer, 'tis waar.

her
O ramp!

Don
soo 'k jets bij u vermach
of waardich ben, O vorst! aanhoort mij met verdrach.
jk heb mijn naam Alleen verandert, om 't herstellen
mijn eer, en ook de eer mijns susters jsabelle,
de welke den marquies, soo schandelijk, wel eer
bedroogen heeft, in schijn van ondertrou, dat meer
is groote vrost, heeft hij haar egter noch ver[-*loren*]↑<stooten,>↑
en is haar schelms ontvlucht, wij van de beste looten
van spangjen, vonden daar ons achtbaarheijt geschent,
jk met een euv'len moet, op hoope om eens het ent
te krijgen, heb ik voorts mijn vaderlant begeven
om hem daar door noch eens te komen aan het leven,
bemerkt mijn heer, of ik geen reen heb hem te doon;
en of uw hoogheijt hem verbergen wou, het loon

[+]ontwast hij 'tgeen'er tijt, gewis, ik sal hem soeken,
alwaar 't in d'afgront, of in d'aldernaarste hoeken [+](fol. 27v:)

des werelts, tot mijn eer is door sijn bloet voldaan,
en 'tgeen ik heb geseijt, dat sal ik houden staan
met goet, en bloet.

her
O goon! wat laat gij niet geschieden.

Arn
mijn hert besterft van schaamt, Ach heemel! kon ik vlieden
na spangjen.

her
hoe? wat spreekt gij binnen's monts?

Arn
'k beken,
dat jk na recht, en reén Don Carels broeder ben,
mijn waarde broeder, Ach! ik bid wilt mij verschoonen;
dat gij mijn herte saagt, of kon ik u vertoonen
mijn herts genegentheijt, het welk hier binnen is,
uw wraaklust waar gepaijt; jk sweer bij mijn gewiss',
dat jk reets was gesint met u de reijs 't aanvaarden
na spangien, eer de son met sijn geswinde paarden
der bergen kruijnen [-*± ...*] ↑<sou>↑ omhelsen, om mijn plicht
met u te gaan, voldoen, dan 'k heb noch niet verricht,
alsoo [-*± .....*] ↑<'tmij>↑ aan de tijt tot nu toe heeft ontbrooken;
Ach! broeder, laat uw haat op mij niet langer rooken,
schoon ik de suijverheijt uws susters, heb onteert,
en uw grootAchtbaarheijt vernieticht, en verneert,
jk sal met dankbaarheijt die'tsaamen weer op rechten,
en onse maachschap, door de houw'lijkx banden vlechten.

Don
gij noemt mij broeder, maer betoonde noijt het hert
eens broeders mits gij van mijn suster vluchtend' wer[-t]↑<d'>↑.

Arn
[-*± .....*] ↑<dat ik mij toen>↑ ter sluijk uijt spangjen
[-most] ↑<ging>↑ begeven, |
was nimmer met mijn wil, 'kwas in gevaar van 't leven;
dus bid ik, neem gedult, 'tis meer als aerdsch besluijt;
uw suster, is de mijn, Camilla is uw bruijt.
in dien 't sijn hoogheijt lust, hij kan [-*± ...best...*] ↑<het aldus>↑ voegen. |

her
dit Aarselen, doet mij op 't alderhoogst' misnoegen,
'k begeer dat gij Camil sult trouwen tot een vrouw.

Arn
'twaar buijten Alle reén, dat jk beminnen sou,
een, die ik seeker [-wist dat] ↑<weet dien>↑ Carel [-*± ....be*] ↑<altoos>↑ minde. |

her
wat seekerheijt, wat blijk, hebt gij, of kuntge vinde?
want of mijn suster haar liet sulk een woort ontgaan,

[+]is niet als schijn geweest, sij heeft dat slegs gedaan

[+](fol. 28r:)

om dat se't leven van Don Carel socht te bergen;
wat doet ge meerder, dan mijn goet gedult maar tergen.

Cam
mijn heer, ↑<'k>↑hebt hem geseijt

her
hebt gij mij niet beleen,
dat Carel, Celia beminde?

Cam
Ja, met reén,
'heb sulx gedaan om mij van u te sien ontslagen.

Celia
[-.Mijn heer, wat herkules sal 't pak der liefde schragen?
hoe veel te min een vrou? liefd heeft ons al geteelt:
dien schepper, weet wat hij aan sijne schepsels deelt:
om ons te vangen, bruijkt hij duijsent wonderheeden.
Don Carels ommegang en brave stal van leeden,
die hadden in mijn Ziel alsulk een bres gemaakt,
dat hij, eer ik het wist daar binnen is geraakt,
of moeijten deed, daar van den sleutel te verwerven;
dan doch, u quelling heeft dien hertstocht weer doen sterven.
dies offer ik van nu mijn vrijheijt aan mijn heer..]

Don
wat Celia, en mij belangt, O vorst! ik sweer,
dat jk haar nimmer heb met Minnelijke oogen
aanschout, of aangelonkt, gij hebt u self bedroogen
door quaat ÷vermoeden, ↑<gevoelen>↑÷, dat ik de voorleden nacht
ben bij uw nicht geweest, ik heb het noijt gedacht,
mijn heer; maar 'twas Mevrou Camilla, die mij Jonde
dees eer, toen ik alleen ter kamer wiert bevonden.

Men
het gene seeker is; soo ik getuijgen mach
mijn heer, van 't geen ik weet, of [-*± ....*] ↑<self>↑ met oogen sach, |
is, dat vrou Celia, Alleen in dees vrijagie
de naam maar heeft gehat, (of altoos de quellagje,)
maar geen renten.

her
Ach! nu is mijn wanhoop uijt,
ik wederstreef niet meer, is't hemel u besluijt.

Don
dus bid ik u mijn heer, alsoo ik met den degen
u 't leven eenmaal heb bevrijt, toen gij verlegen
in schenders handen waart, vergeef mijn stout bestaan.

her
sta op, gij hebt gena, Al wat 'er is misdaan
wert uijt mijn hert gewist, g'en hoeft in 't minst te vresen,
nu 'k weet, dat Celia de Minnares sal wesen
die dese Ziel besit; en nu ik ben bewust

at ellijkx vrintschap hier malkand'ren streelt, en kust.
ontfang [-*± .....*]↑<elk>↑and'ren dan voor b[*.*+]<r>oeders, en laat <vaaren> |
dien [-lang] ↑<in>↑ gekropten haat, die in uw breijn dorst wáären;
'k ontfang u ook te saam tot broederen van mijn.

Men
'k wou ook wel broeder, soo van broeders [-*± .....*] ↑<wegen>↑ sijn. |

Don
mijn broeder, is 'er iets onredelijkx bedreeven,
laat ons't aan wedersijds vergeten, en vergeven.

Arn
Ach! ↑<waarde>↑ jsabel! verkrop doch uwen haat,
mijn hert is al bij u schoon hier het lichaam staat;
jk heb met recht verdient de gramschap vande gooden.
+

+(fol. 28v:)

Don
heer broeder, sijt te vreen, wij sullen voort een boode
heen senden met een brief, die melden sal de saak,
op dat men haar de vreuchd' ten vol deelachtich maak.

Arn
mijn broeder, die vol-/-vo[o+]<e>r het huwlijk met mijn suster.
mijn uijtverkooren sus, wij sullen veel geruster
besitten onse wensch.

Cam
'k bid, broeder mij verschoont.

her
alsoo, de liefde hier haar kracht in volheijt toont,
om u in 'theijlich Choor, gelieven, 'tsaam te leijen,
←<,,> (g'lijk, wat den hemel voegt geen mensch vermach te scheijen, |
soo geeft aan Carel dan mijn suster uwe hant;
en ik aan Celia, soo is ons trou verpant.

Don
'k wensch sijn genade, dat hij leve Nestors Jaaren.

Ar
den hemel, wil mijn heer voor tegenspoet bewaren.

teo
dat eeuwichlijk sijn rijk in vrede mach bestaan.

Cla
dat sijn ontsichbre naam mach door de wolken gaan.

octa
dat sijne liefde moet al and'ren o[*t*+]<v>ertreffen.

Rijc
dat wensch ik van de, Goon!

Asto
dat nijt, noch spijt, sich heffe,
of beur het hooft, 'tgeen op den staat uws rijkx oijt smaald.

Men
Je lijkt wel schilders, want elk een hier 't leven maald.
maar segme eens mevrou wie ik de hant sal langen.

Cam
wel gij sult Lionid tot egte vrou ontfangen.

Men
kom hier mijn bakkessie, Je bent mijn Ziels vermaak.

Arn
nu is ons plicht voldaan.

Don
door mijn Eersucht'ge wraak.

uijt

[slotornament]